

Nr 21

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340); given Stockholms slott den 30 december 1960.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed inhämta riksdagens yttrande över härvid fogade förslag till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).

GUSTAF ADOLF

Rune B. Johansson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att definitionen på skjutvapen i vapenförordningen ändras främst för att klargöra att kolsyrevapen faller under förordningen. Vidare skall enligt förslaget förordningens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta även vapen som gjorts obrukbara samt sådana fram-laddningsvapen som hittills varit undantagna därifrån. Vapen som tillverkats före 1860 avses dock falla utanför förordningen. Utlåningsbestämmelserna förenklas såvitt gäller utlåning av gaspistol till anställd men skärps i fråga om utlåning av vapen för älgjakt. Ytterligare föreslås en begränsning i möjligheterna att utan tillstånd ändra skjutvapen. Tillstånd skall sålunda fordras för alla väsentliga ändringar av ett skjutvapen, oberoende av syftet med ändringarna.

Förslaget avser därjämte att bereda lättnader i gällande bestämmelser om införsel av vapen, som vederbörande äger för personligt bruk inneha i Sverige, och ammunition, som behörigen förvärvats här i riket.

Slutligen föreslås förtydligande av förverkandebestämmelserna och utvidgning av kronans skyldighet att inlösa vapen och ammunition.

Ändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1961.

Förslag

till

Förordning

om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340)

Härigenom förordnas, att 1, 2 och 6 §§, 8 § 1 mom., 11, 17 och 31 §§, 35 § 1 mom., 36 § 1 och 7 mom. samt 41 § 2 och 3 mom. vapenförordningen den 10 juni 1949¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Nuvarande lydelse)

1 §.

Med skjutvapen förstås i denna förordning

dels vapen, med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kunna utskjutas medelst krutladdning eller annat drivmedel,

dels sådana apparater eller anordningar, vilka beträffande verkan och ändamål äro jämförliga med vapen som nyss nämnts, såsom eldsprutor och apparater för spridande av tår- eller giftgaser eller annat ämne med likartad verkan.

Vad i denna förordning stadgas om skjutvapen äger även tillämpning å lösa slutstycken, eldrör och pipor till skjutvapen, dock ej å instickspipor för kulgevär och pistoler eller andra dylika fickvapen.

Bestämmelserna i denna förordning gälla ej skjutvapen *som gjorts*

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Med skjutvapen förstås i denna förordning

dels vapen, med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kunna utskjutas medelst krutladdning, *kolsyre-laddning, komprimerad luft* eller annat *utskjutningsmedel*,

dels sådana apparater eller anordningar, vilka beträffande verkan och ändamål äro jämförliga med vapen som nyss nämnts, såsom eldsprutor och apparater för spridande av tår- eller giftgaser eller annat ämne med likartad verkan.

Vad i denna förordning stadgas om skjutvapen äger även tillämpning å *obrukbara vapen, vilka i brukbart skick skulle vara hänförliga till skjutvapen, samt* å lösa slutstycken, eldrör och pipor till skjutvapen, dock ej å instickspipor för kulgevär och pistoler eller andra dylika fickvapen.

Bestämmelserna i denna förordning gälla ej skjutvapen *tillverkade*

¹ Senaste lydelse av 2 och 17 §§, 35 § 1 mom., 36 § 7 mom. samt 41 § 2 mom., se SFS 1955:118, och av 11 § och 41 § 3 mom., se SFS 1952:291.

(Nuvarande lydelse)

varaktigt obrukbara, eller andra för framladdning avsedda skjutvapen än sådana, som ingå i krigsmaktens utrustning och med dem likartade, ej heller skjutapparater för slakt, signalgivning, livräddning eller dylikt, startpistoler eller sådana luft- eller fjäderbössor eller luft- eller fjäderpistoler, som äro avsedda för målskjutning.

2 §.

Med ammunition — — — — — nu sagts.

Från förordningens tillämpning undantagas hagel, massiva kulor, hagelpatroner och tändhattar för sådana samt patron- och laddningshylsor utan tändhattar, avsedda för sådana handvapen för vilka förordningen gäller, ävensom kulammunition för jaktstudsare med kaliber överstigande 6,5 millimeter.

Utöver vad — — — — — och giftstadgan.

6 §.

Utan hinder av vad i 5 § 1 och 2 mom. stadgas må den, som är berättigad att innehava skjutvapen, för kortare tid, högst två veckor, utlåna vapnet för samma ändamål som tillståndet avser eller, där vapnet innehaves på grund av deklarationsbevis, för jakt eller övnings- eller tävlings-skjutning. Utlåning må dock ej ske till den som ej fyllt aderton år eller som upplåtaren veterligt fått skjutvapen dömt förverkat eller meddelat tillstånd till innehav av skjutvapen återkallat eller förbjudits att innehava sådant vapen, ej heller till per-

(Föreslagen lydelse)

före 1860, skjutapparater för slakt, signalgivning, livräddning eller dylikt, startpistoler eller sådana luft- eller fjäderbössor eller luft- eller fjäderpistoler, som äro avsedda för målskjutning.

2 §.

Från förordningens tillämpning undantagas hagel, massiva kulor, hagelpatroner och tändhattar för sådana, *kolsyrepatroner* samt patron- och laddningshylsor utan tändhattar, avsedda för sådana handvapen för vilka förordningen gäller, ävensom kulammunition för jaktstudsare med kaliber överstigande 6,5 millimeter.

6 §.

Utan hinder av vad i 5 § 1 och 2 mom. stadgas må den, som är berättigad att innehava skjutvapen, för kortare tid, högst två veckor, utlåna vapnet för samma ändamål som tillståndet avser eller, om vapnet innehaves på grund av deklarationsbevis, för jakt eller övnings- eller tävlings-skjutning. Utlåning må dock ej ske till den, som ej fyllt aderton år eller som upplåtaren veterligt fått skjutvapen dömt förverkat eller meddelat tillstånd till innehav av skjutvapen återkallat eller förbjudits att innehava sådant vapen, ej heller till per-

(Nuvarande lydelse)

son, som skäligen kan antagas komma att missbruka vapnet.

Vid upplåtelse som i första stycket sägs skall, såvida ej vapnet är avsett att användas endast i upplåtarens närvaro, upplåtaren till låntagaren överlämna avskrift av sitt tillstånds- eller deklarationsbevis, försedd med påskrift om utlåningen, låntagarens namn, födelsetid och hemvist samt den tid och det ändamål upplåtelsen avser. Tillhör låntagaren upplåtarens familj, *äger upplåtaren dock i stället för sådan handling till låntagaren överlämna* sitt tillstånds- eller deklarationsbevis.

Tillstånd enligt — — — — — rörande vapnet.

Om sammanslutnings — — — — — i 9 §.

8 §.

1 m o m. Tillstånd att — — — — — äro därtill.

Avser ansökan jaktvapen *eller vapen, som huvudsakligen har affektions- eller prydnadsvärde, och har vapnet förvärvat genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt, må tillstånd att innehava vapnet meddelas även om sökanden ej finnes vara i behov av vapnet.*

Är sökanden — — — — — hans person.

(Föreslagen lydelse)

son, som skäligen kan antagas komma att missbruka vapnet. *För jakt efter älg må skjutvapen ej utlånas till annan än den, som på grund av tillstånd eller deklarationsbevis äger innehava vapen lämpat för sådan jakt.*

Vid upplåtelse som i första stycket sägs skall, såvida ej vapnet är avsett att användas endast i upplåtarens närvaro, upplåtaren till låntagaren överlämna avskrift av sitt tillstånds- eller deklarationsbevis, försedd med påskrift om utlåningen, låntagarens namn, födelsetid och hemvist samt den tid och det ändamål upplåtelsen avser. Tillhör låntagaren upplåtarens familj *eller är fråga om upplåtelse av gaspistol till anställd i och för dennes tjänst, erfordras dock blott att upplåtaren överlämnar* sitt tillstånds- eller deklarationsbevis *till låntagaren.*

8 §.

Avser ansökan jaktvapen, *som förvärvat genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt, må tillstånd att innehava vapnet meddelas även om sökanden ej finnes vara i behov av vapnet. Tillstånd att innehava vapen må jämväl meddelas utan att behov av vapnet ådagalagts, då vapnet huvudsakligen har affektions- eller prydnadsvärde; vid sådant tillstånd må knytas det villkor för innehavet, att vapnet göres varaktigt obrukbart.*

(Nuvarande lydelse)

11 §.

Vill den som är berättigad att innehava skjutvapen vidtaga sådan förändring av vapnet, att det erhåller annan kaliber än vad i tillstånds- eller deklarationsbeviset angives, eller vidtaga annan väsentlig förändring *i syfte att öka vapnets användbarhet för annat ändamål än det för vilket vapnet huvudsakligen är avsett*, har han att söka tillstånd därtill hos myndighet som i 5 § 1 mom. första stycket sägs. Därvid skola bestämmelserna i 7, 8 och 10 §§ i tillämpliga delar gälla.

17 §.

Har ansökan om tillstånd att innehava vapen, som förvärvats genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt, avslagits, skall vad i 15 och 16 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning, såframt sökanden *ej sist* inom tre månader från delfåendet av avslagsbeslutet eller inom den längre tid som den myndighet, vilken meddelat avslagsbeslutet, i särskilt fall bestämmer hos myndigheten styrker, att egendomen överlåtits till någon, som äger innehava densamma, *eller gjorts varaktigt obrukbar*.

(Föreslagen lydelse)

11 §.

Vill den som är berättigad att innehava skjutvapen vidtaga sådan förändring av vapnet, att det erhåller annan kaliber än vad i tillstånds- eller deklarationsbeviset angives, eller vidtaga annan väsentlig förändring *av vapnet såsom förkortning av pipan, ändring av patronläget eller slutstycket eller införande av repe-tersystem*, har han att söka tillstånd därtill hos myndighet som i 5 § 1 mom. första stycket sägs. Därvid skola bestämmelserna i 7, 8 och 10 §§ i tillämpliga delar gälla.

17 §.

Har ansökan om tillstånd att innehava vapen, som förvärvats genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt, avslagits, skall vad i 15 och 16 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning, såframt sökanden *ej* inom tre månader från delfåendet av avslagsbeslutet eller inom den längre tid som den myndighet, vilken meddelat avslagsbeslutet, i särskilt fall bestämmer hos myndigheten styrker, att egendomen överlåtits till någon, som äger innehava densamma.

Vad i 15 och 16 §§ stadgas skall ock äga motsvarande tillämpning beträffande vapen, som någon innehar utan tillstånd och som domstol funnit ej böra förklaras förverkat, såframt innehavaren ej inom tre månader från det domen vann laga kraft hos myndighet som avses i 5 § 1 mom. första stycket antingen ansökt om tillstånd att innehava egendomen eller styrker, att egendomen

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

överlåtits till någon, som äger innehava densamma. Har ansökan som nu sagts avslagits, skall gälla vad i första stycket stadgas för motsvarande fall.

31 §.

31 §.

I fråga — — — — — motsvarande tillämpning.

Utan hinder av vad i 5 § 1 och 2 mom. samt 21 § 1 mom. stadgas må handlande utlämna skjutvapen på prov till spekulant jämte erforderlig ammunition till vapnet. Därvid skall vad i 6 § första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

Utan hinder av vad i 5 § 1 och 2 mom. samt 21 § 1 mom. stadgas må handlande för provskjutning utlämna skjutvapen jämte erforderlig ammunition till spekulant. Därvid skall vad i 6 § första stycket andra punkten stadgas äga motsvarande tillämpning.

Vid upplåtelse — — — — — upplåtelsen avser.

35 §.

35 §.

1 m o m. Utan tillstånd enligt vad nedan sägs må skjutvapen och ammunition ej införas till riket. Om rätt för tillverkare och handlande att till riket införa ammunition skall dock gälla vad härutinnan stadgas i förordningen om explosiva varor.

1 m o m. Ej må i andra fall än nedan sägs skjutvapen och ammunition utan tillstånd införas till riket. Om rätt för tillverkare och handlande att till riket införa ammunition skall dock gälla vad härutinnan stadgas i förordningen om explosiva varor.

Tillstånd till — — — — — sitt säte.

Avser ansökan jämväl tillstånd att utan hinder av gällande utförselbud inom viss tid återutföra vapen, som sökanden innehar för personligt bruk, eller ammunition till sådant vapen, ankommer det på länsstyrelsen att även upptaga ansökningen i denna del till prövning.

Beträffande tillstånd — — — — — delar gälla.

Utan särskilt tillstånd må enskild person införa skjutvapen, som han enligt 3 § är berättigad att här i riket innehava för personligt bruk, så ock ammunition, som här i riket be-

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

Utan hinder av vad ovan stadgats må, enligt de närmare föreskrifter som meddelas av generaltullstyrelsen, svenska, danska, finska och norska medborgare till Sverige från Danmark, Finland eller Norge för tillfällig användning härstädes vid jakt eller tävling införa sedvanliga jakt- och tävlingsskjutvapen jämte tillhörande ammunition mot det att vid införseln dels till tullmyndigheten i införselorten avlämnas skriftlig deklARATION, dels för nämnda myndighet uppvisas tillstånds- eller anmälningsbevis, som i det av ovan nämnda länder, där vapnen innehavas, må erfordras för rätt att innehava desamma, eller ock bevis av myndighet i nämnda land att för sådan rätt ej kräves tillstånd eller anmälan.

Den som erhållit tillstånd att införa skjutvapen och ammunition äger innehava egendomen för det ändamål tillståndet avser. Vapen och ammunition, som införts jämlikt femte stycket, må under högst tre månader från införseldagen innehavas av den, som infört egendomen, utan att särskilt tillstånd därtill erfordras. Rörande innehavet i fall som i detta stycke sägs skall vad förut i denna förordning är stadgat om innehav av vapen och ammunition äga motsvarande tillämpning.

Utan hinder — — — — — inom riket.

hörigen förvärvats. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande sammanslutning som avses i 9 §.

Utan tillstånd må ock, enligt de närmare föreskrifter som meddelas av generaltullstyrelsen, svenska, danska, finska och norska medborgare från Danmark, Finland eller Norge för tillfällig användning härstädes vid jakt eller tävling införa sedvanliga jakt- och tävlingsskjutvapen jämte tillhörande ammunition mot det att vid införseln dels till tullmyndigheten i införselorten avlämnas skriftlig deklARATION, dels för nämnda myndighet uppvisas tillstånds- eller anmälningsbevis, som i det av ovannämnda länder, där vapnen innehavas, må erfordras för rätt att innehava desamma, eller ock bevis av myndighet i nämnda land att för sådan rätt ej kräves tillstånd eller anmälan.

Den som erhållit tillstånd att införa skjutvapen och ammunition äger innehava egendomen för det ändamål tillståndet avser. Denna rätt må i tillståndet begränsas att avse viss tid. Vapen och ammunition, som införts jämlikt femte stycket, må under högst tre månader från införseldagen innehavas av den, som infört egendomen, utan att särskilt tillstånd därtill erfordras. Rörande innehavet i fall som i detta stycke sägs skall vad förut i denna förordning är stadgat om innehav av vapen och ammunition äga motsvarande tillämpning.

(Nuvarande lydelse)

36 §.

1 m o m. Innehar någon skjutvapen utan att vara berättigad därtill; eller

använder någon, med uppenbart missbruk av sin rätt att innehava skjutvapen, detsamma för annat ändamål än det vartill han är berättigad att använda vapnet; eller

ändrar någon vapen, där enligt 11 § tillstånd härtill erfordras, utan att hava erhållit sådant tillstånd; eller

underlåter innehavare av vapen att, efter vad i 15, 17 eller 30 § sägs, avlämna vapnet och ammunition till detsamma; eller

förvärvar någon ammunition i strid mot vad i 21 § sägs,

straffes med dagsböter eller fängelse, och skall egendomen förklaras förverkad till kronan. Har förseelsen skett av förbiseende eller äro eljest särskilda skäl därtill, äger rätten pröva, huruvida egendomen skall vara förverkad. Finnes egendomen ej i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

Där vapen förklaras förverkat, må jämväl för detsamma avsedd ammunition som den dömda innehar förklaras förverkad.

7 m o m. Dömes någon för förseelse som i denna paragraf sägs eller har eljest högre rätt avgjort mål, vari sådan dom meddelats, åligger det domstolen att ofördröjligen om domen underrätta myndighet som i 5 § 1 mom. första stycket avses eller, där fråga är om den som idkar handel med skjutvapen eller ammunition, länsstyrelsen i det län, där

(Föreslagen lydelse)

36 §.

1 m o m. Innehar någon skjutvapen utan att vara berättigad därtill; eller

använder någon, med uppenbart missbruk av sin rätt att innehava skjutvapen, detsamma för annat ändamål än det vartill han är berättigad att använda vapnet; eller

ändrar någon vapen, där enligt 11 § tillstånd härtill erfordras, utan att hava erhållit sådant tillstånd; eller

underlåter innehavare av vapen att, efter vad i 15, 17 eller 30 § sägs, avlämna vapnet och ammunition till detsamma; eller

förvärvar någon ammunition i strid mot vad i 21 § sägs,

straffes med dagsböter eller fängelse.

Egendom, med vilken förfarits på sätt i första stycket sägs, skall förklaras förverkad till kronan, om det ej är uppenbart obilligt. Finnes egendomen ej i behåll, må i stället värdet förklaras förverkat.

Förklaras vapen förverkat, må jämväl för detsamma avsedd ammunition som den felande innehar förklaras förverkad.

7 m o m. Dömes någon för förseelse som i denna paragraf sägs eller har eljest högre rätt avgjort mål, vari sådan dom meddelats, åligger det domstolen att ofördröjligen om domen underrätta myndighet som i 5 § 1 mom. första stycket avses eller, där fråga är om den som idkar handel med skjutvapen eller ammunition, länsstyrelsen i det län, där rö-

(Nuvarande lydelse)

rörelsen utövas. Enahanda underrättelseplikt åligger domstolen, där någon som övertygats om gärning som avses i denna paragraf förklarats jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen ej kunna fällas till ansvar.

41 §.

2 m o m. Utan hinder av vad i 8 § 1 mom. är stadgat må tillstånd att innehava skjutvapen beviljas den, som författningsenligt är skyldig anordna verkskydd, i den mån skjutvapen enligt gällande specialplan för verkskyddet erfordras för någon som är *inskriven* i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst. Tillstånd meddelas *i förekommande fall efter polischefens och civilförsvarschefens hörande* av polismyndigheten i den ort, där den anläggning eller byggnad är belägen, för vilken verkskydd skall vara organiserat, dock att i Stockholm tillstånd meddelas av överståthållarämbetet.

Vad i 12, 25, 26 och 36 §§ stadgas om sammanslutning som i 9 § sägs och medlem av sådan sammanslutning skall i tillämpliga delar gälla dels den som fått tillstånd enligt vad nu sagts dels ock den som är *inskriven* i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst med skyldighet enligt gällande specialplan för verkskyddet att vara utrustad med vapen. Tillstånd att förvärva ammunition för verkskyddsändamål meddelas av polismyndigheten i den ort där verkskyddet finnes eller, om verkskyddet finnes i Stockholm, av överståt-

(Föreslagen lydelse)

relsen utövas. Enahanda underrättelseplikt åligger domstolen, där någon som övertygats om gärning som avses i denna paragraf förklarats jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen ej kunna fällas till ansvar, *så ock då förverkande av vapen eller ammunition helt eller delvis eftergivits.*

41 §.

2 m o m. Utan hinder av vad i 8 § 1 mom. är stadgat må tillstånd att innehava skjutvapen beviljas den, som författningsenligt är skyldig anordna verkskydd, i den mån skjutvapen enligt gällande specialplan för verkskyddet erfordras för någon som är *krigsplacerad* i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst. Tillstånd meddelas av polismyndigheten i den ort, där den anläggning eller byggnad är belägen, för vilken verkskydd skall vara organiserat, dock att i Stockholm tillstånd meddelas av överståthållarämbetet.

Vad i 12, 25, 26 och 36 §§ stadgas om sammanslutning som i 9 § sägs och medlem av sådan sammanslutning skall i tillämpliga delar gälla dels den som fått tillstånd enligt vad nu sagts dels ock den som är *krigsplacerad* i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst med skyldighet enligt gällande specialplan för verkskyddet att vara utrustad med vapen. Tillstånd att förvärva ammunition för verkskyddsändamål meddelas av polismyndigheten i den ort där verkskyddet finnes eller, om verkskyddet finnes i Stockholm, av

(Nuvarande lydelse)

hållarämbetet. Vad i 25 § 2 mom. stadgas om överlåtelse av ammunition skall gälla jämväl annan överlåtelse därav för verkskyddsändamål än för övnings- eller tävlings-skjutning.

Vid tillstånd — — — — — finnas erforderliga.

3 m o m. Vad i 5 § stadgas skall ej gälla beträffande överlåtelse eller upplåtelse till statens befattningshavare eller person tillhörande försvars-, civilförsvars- eller polisväsendet av sådant vapen, som vederbörande enligt utfärdade föreskrifter är skyldig att innehava för tjänsten, därest överlåtelsen eller upplåtelsen sker från kronan eller myndighet som i 1 mom. sägs, och icke heller beträffande upplåtelse för verkskyddsändamål till den som är *inskriven* i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst med skyldighet enligt gällande specialplan att vara utrustad med skjutvapen. Utan hinder av vad i 5 § föreskrives må vidare skjutvapen överlåtas eller upplåtas från kronan till sammanslutning, beträffande vilken Kungl. Maj:t förordnat därom, eller till den som för kronans räkning tillverkar krigsmateriel. I fall som avses i detta stycke äger vederbörande vapeninnehavare jämväl utan tillstånd varom stadgas i 21 § från kronan eller myndighet som i 1 mom. sägs förvärva erforderlig ammunition till vapnet.

Vill den — — — — — motsvarande tillämpning.

(Föreslagen lydelse)

överståthållarämbetet. Vad i 25 § 2 mom. stadgas om överlåtelse av ammunition skall gälla jämväl annan överlåtelse därav för verkskyddsändamål än för övnings- eller tävlings-skjutning.

3 m o m. Vad i 5 § stadgas skall ej gälla beträffande överlåtelse eller upplåtelse till statens befattningshavare eller person tillhörande försvars-, civilförsvars- eller polisväsendet av sådant vapen, som vederbörande enligt utfärdade föreskrifter är skyldig att innehava för tjänsten, därest överlåtelsen eller upplåtelsen sker från kronan eller myndighet som i 1 mom. sägs, och icke heller beträffande upplåtelse för verkskyddsändamål till den som är *krigsplacerad* i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst med skyldighet enligt gällande specialplan att vara utrustad med skjutvapen. Utan hinder av vad i 5 § föreskrives må vidare skjutvapen överlåtas eller upplåtas från kronan till sammanslutning, beträffande vilken Kungl. Maj:t förordnat därom, eller till den som för kronans räkning tillverkar krigsmateriel. I fall som avses i detta stycke äger vederbörande vapeninnehavare jämväl utan tillstånd varom stadgas i 21 § från kronan eller myndighet som i 1 mom. sägs förvärva erforderlig ammunition till vapnet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1961.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Stadgandet i 36 § 1 mom. vapenförordningen om påföljd, då någon innehar skjutvapen utan att vara berättigad därtill, skall icke gälla i fråga om innehav av vapen, som efter att hava gjorts varaktigt obrukbart förvärvats före den 1 juli 1961.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
30 december 1960.*

N ä r v a r a n d e:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, finans-, jordbruks- och handelsdepartementen anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, fråga om *vissa ändringar i vapenförordningen* samt anför därvid följande.

Nu gällande vapenförordning trädde i kraft den 1 januari 1950. Den tillkom efter ett omfattande utredningsarbete, och det har visat sig att bestämmelserna i stort sett erhöll en ändamålsenlig utformning. Vissa ändringar har dock skett. Sålunda har en successiv överflyttning av flertalet vapenärenden från länsstyrelserna till polismyndigheterna genomförts och vissa lättnader har medgivits för nordiska medborgare vid införsel av vapen och ammunition.

I skilda sammanhang har emellertid kritik riktats mot en del bestämmelser i förordningen, vilka vållat svårigheter vid tillämpningen. Även i övrigt har en revision på särskilda punkter ansetts påkallad. Inom departementet har med anledning härav upprättats en den 12 oktober 1960 dagtecknad promemoria med förslag till vissa ändringar.

Över departementspromemorian har efter remiss yttranden avgivits av justitiekanslersämbetet, hovrätten för Nedre Norrland, riksåklagarämbetet, chefen för försvarsstaben, armétygförvaltningen, krigsmaterielinspektören, generaltullstyrelsen, statens handelslicensnämnd, statens kriminaltekniska anstalt, sprängämnesinspektionen, statspolisintendenten, statskontoret, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län, utredningen rörande specialstraffrätten, 1949 års jaktutredning, föreningen Sveriges landsfiskaler, föreningen Sveriges stadsfiskaler, skytteförbundens överstyrelse, svenska jägareförbundet, svenska pistolskytteförbundet, svenska sportskytteförbundet, Sveriges vapenhandlareförening, svenska droskbilägareförbundet och Sveriges grossistförbund. Vid åtskilliga av yttrandena har fogats utlåtanden från sammanslutningar och underordnade myndigheter.

Vidare har landsfiskalen i Ulricehamns distrikt i skrivelse till departementet den 3 juli 1959 ifrågasatt huruvida föreskrifterna rörande obrukbara vapen inte borde ändras. Över denna skrivelse har yttrande efter remiss avgivits av statspolisintendenten.

Jag anhåller nu att få upptaga de sålunda berörda frågorna till närmare behandling.

I. Vapenförordningens tillämpningsområde

Gällande bestämmelser

För rätt att inneha skjutvapen krävs enligt *vapenförordningen den 10 juni 1949* i regel, att tillstånd erhållits att förvärva, inneha eller införa vapnet eller att vapnet enligt äldre bestämmelser deklarerats i särskild ordning. Överlåtelse eller upplåtelse av skjutvapen får ej ske till annan än den, som på grund av tillstånd äger inneha vapnet. Undantag görs emellertid för tillfällig utlåning av skjutvapen under vissa förutsättningar och utlämnande på prov till spekulant. Vidare medges vissa lättnader för de nordiska medborgare, som visar sig ha rätt att inneha skjutvapen i något av de nordiska grannländerna.

Även för rätt att förvärva ammunition till skjutvapen fordras enligt förordningen i regel, att särskilt tillstånd erhållits.

Över meddelat tillstånd att inneha skjutvapen eller förvärva ammunition utfärdas bevis.

I § i förordningen innehåller en definition av begreppet skjutvapen. Med skjutvapen förstås dels vapen, med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kan utskjutas medelst krutladdning eller annat drivmedel, dels sådana apparater eller anordningar, vilka beträffande verkan och ändamål är jämförliga med nyssnämnda vapen, såsom eldsprutor och apparater för spridande av tår- eller giftgaser eller annat ämne med likartad verkan. Vissa skjutvapen, som skall vara undantagna från förordningens tillämpning, uppräknas i tredje stycket. Där sägs, att förordningens bestämmelser ej gäller skjutvapen, som gjorts varaktigt obrukbara, eller andra för framladdning avsedda skjutvapen än sådana, som ingår i krigsmaktens utrustning och med dem likartade, ej heller skjutapparater för slakt, signalgivning, livräddning eller dylikt, startpistoler eller sådana luft- eller fjäderbössor eller luft- eller fjäderpistoler, som är avsedda för målskjutning.

I 2 § definieras begreppet ammunition. Därmed förstås dels patroner och projektiler, avsedda för sådana handvapen, å vilka förordningen äger tillämpning, vare sig projektilerna är massiva eller fyllda med sprängämne eller annat ämne, dels tändhattar och andra tändmedel, avsedda för ammunition, som nyss nämnts. Från förordningens tillämpning undantages emellertid enligt uppräknning i andra stycket hagel, massiva kulor, hagel-

patroner och tändhattar för sådana samt patron- och laddningshylsor utan tändhattar, avsedda för sådana handvapen för vilka förordningen gäller, ävensom kulammunition för jaktstudsare med kaliber överstigande 6,5 millimeter.

Tillstånd att inneha skjutvapen må jämlikt 8 § 1 mom. meddelas endast enskild person. Denne må i regel ej erhålla tillstånd i annat fall än då han finnes vara i behov av vapnet. Ytterligare krävs att han skäligen kan antagas ej komma att missbruka vapnet. Är det fråga om pistol eller annat dylikt fickvapen, må tillstånd ej meddelas med mindre synnerliga skäl föreligger.

Utan hinder av bestämmelsen, att tillstånd att inneha skjutvapen får meddelas endast enskild person, må enligt 9 § tillstånd beviljas vissa sammanslutningar, bl. a. skytteförbund och skytteföreningar tillhörande det frivilliga statskontrollerade skytteväsendet.

Den som vill idka handel med skjutvapen måste söka tillstånd därtill. Tillstånd meddelas endast den som är berättigad att idka handel i allmänhet samt gjort sig känd för ordentlighet och pålitlighet. Dylikt tillstånd innefattar jämlikt 29 § tillika rätt för tillståndshavaren att för försäljning förvärva och inneha de vapen tillståndet avser.

Tillstånd att förvärva ammunition må enligt 21 § 1 mom. och 23 § beviljas allenast enskild person, som äger inneha sådant skjutvapen, för vilket ammunitionen är avsedd, och som finnes vara i behov av ammunitionen samt skäligen kan antagas ej komma att missbruka den. Tillståndet gäller i regel ett år från dagen för dess meddelande. Överlåtelse av ammunition får endast i speciella fall ske till annan än den som erhållit tillstånd att förvärva ammunitionen.

Även från bestämmelserna om förvärv och överlåtelse av ammunition görs undantag för sammanslutning, som avses i 9 §. Sammanslutningen kan få tillstånd att förvärva ammunition och den får, utan hinder av att förvärvaren ej erhållit tillstånd enligt 21 § 1 mom., till sina medlemmar eller till medlem av annan dylik sammanslutning överlåta ammunition att förbrukas vid övnings- eller tävlingsskjutning, som äger rum under sammanslutningens kontroll.

Enligt 41 § äger förordningen ej tillämpning å bl. a. civilförsvarschef och honom överordnad myndighet. Tillstånd till vapeninnehav må enligt samma paragraf utan iakttagande av eljest gällande regler för tillståndsprövningen meddelas den som författningsenligt är skyldig anordna verkskydd, i den mån vapen enligt gällande specialplan för verkskyddet erfordras för någon som är inskriven i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst. Innan tillstånd i sådant fall beviljas skall bl. a. civilförsvarschefen höras. Vidare gäller enligt samma paragraf förordningens bestämmelser om tillstånd till förvärv och lån av skjutvapen inte vid överlåtelse eller upplåtelse bl. a. från kronan eller civilförsvarsmyndighet till person, som

tillhör civilförsvarsväsendet, av vapen som vederbörande enligt utfärdade föreskrifter är skyldig inneha för tjänsten. Ej heller gäller nämnda bestämmelser beträffande upplåtelse av vapen för verkskyddsändamål till den som är inskriven i verkskyddets ordnings- och bevakningstjänst med skyldighet enligt gällande specialplan att vara utrustad med skjutvapen.

Kungl. Maj:t har senast den 25 november 1955 fastställt *föreskrifter och anvisningar rörande tillämpningen av vapenförordningen*, vilka kompletterats i fråga om innehav av kulsprutepistol den 9 november 1956. I dessa sägs bl. a. att vapen, som enligt vapenförordningen inlösts av kronan eller förklarats förverkade, skall med visst undantag överlämnas till den tygstation eller tyganstalt, som armétygförvaltningen bestämmer. Vapen som är lämpliga för användning inom försvarsväsendet, civilförsvaret, polisväsendet eller tullverket skall av tygförråden reserveras för dessa organisationers räkning. Övriga vapen, som är i brukbart skick, skall utbjudas till försäljning. Det åligger enligt anvisningarna armétygförvaltningen att utfärda närmare föreskrifter rörande försäljningen av vapnen.

För att vapen skall anses ha gjorts varaktigt obrukbart fordras enligt anvisningarna att det gjorts permanent oanvändbart för skjutning, d. v. s. att skott överhuvud inte kan lossas. Som exempel nämns att vapnets patronläge svetsats igen så att patron inte kan föras in i det eller, om patronerna ligger i ett från pipan skilt magasin, vilket är fallet med bl. a. revolverar, att pipans bakre del svetsats ihop.

Promemorian

Inledningsvis redogörs i promemorian för ett av mig den 29 maj 1959 i riksdagens andra kammare lämnat svar på en interpellation, vari interpellanten framhållit önskvärldheten av en utredning om möjligheterna att hindra barn och ungdom från att använda bl. a. kolsyrepistoler. I svaret uttalades, att kolsyrepistoler torde falla under vapenförordningen och således inte fick införas till riket utan tillstånd av länsstyrelsen och inte förvärfvas eller innehavas utan tillstånd av polismyndighet. Därjämte upplystes, att det vid undersökningar med anledning av interpellationen visat sig att en del myndigheter betraktat kolsyrevapen som likställda med sådana luftvapen, som är undantagna från vapenförordningen. Jag förklarade med anledning härav, att jag ämnade föranstalta om sådana åtgärder att någon tvekan inte kan råda om att införsel, förvärv och innehav av kolsyrevapen fordrar myndighets tillstånd.

Beträffande definitionen av skjutvapen i 1 § vapenförordningen uttalas i promemorian, att med drivmedel avses i definitionen alla de medel som kan nyttjas för att driva ut projektiler ur ett vapen, vare sig utdrivningen åstadkommes genom gastryck eller på mekanisk väg. Sålunda vore bl. a. luft- och fjädervapen hänförliga till skjutvapen. I fråga om kolsyrevapnen sker utskjutningen medelst gastryck erhållet från en kolsyrepatron. Dessa

är enligt promemorian följaktligen att anse som skjutvapen enligt definitionen i 1 §. Vidare anföres i promemorian.

Förordningens bestämmelser gäller inte luftvapen i den mån vapnen är avsedda för målskjutning. Som framgår av interpellationssvaret har man på sina håll ansett att kolsyrevapen är likställda med luftvapen och att de följaktligen kan bl. a. införas, förvärvas och innehas utan tillstånd, om de, som vanligen torde vara fallet, är avsedda för målskjutning. Denna uppfattning synes vara felaktig. Till luftvapen bör nämligen hänföras endast sådana vapen, där utdrivning av projektilen sker genom användande på ett eller annat sätt av luft, men inte vapen, där drivmedlet är en särskilt framställd gas eller liknande.

Enligt promemorian bör emellertid den tveksamhet, som åtminstone före remissvaret torde ha förelegat beträffande kolsyrevapnen, undanröjas genom ett förtydligande av definitionen på skjutvapen. Större tydlighet anses i promemorian ernås om 1 § förordningen ändras på det sätt att i satsen »dels vapen, med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kunna utskjutas medelst krutladdning eller annat drivmedel» sista delen utbyts mot »kunna utskjutas medelst krutladdning, kolsyreladdning, komprimerad luft eller annat utskjutningsmedel». En sådan ändring anses undanröja tvekan om inte blott att kolsyrevapen faller under vapenförordningen utan även att de ej är likställda med luftvapen.

I promemorian påpekas att kolsyrepatroner används även för andra ändamål, såsom till kolsyresifoner. Patronerna föreslås därför bliva undantagna från förordningens bestämmelser om ammunition.

Angående behovet av övergångsbestämmelser med anledning av den föreslagna ändringen i 1 § anföres i promemorian.

Med hänsyn till att vissa myndigheter tidigare ansett att kolsyrevapen var undantagna från vapenförordningens bestämmelser, måste antas att vapenförordningens bestämmelser i viss utsträckning inte iakttagits i fråga om sådana vapen och att den felande kan ha handlat i förlitande på besked av berörda myndigheter. Omständigheterna i dessa fall bör givetvis beaktas vid prövning av fråga om påföljd för förseelsen. Så torde kunna ske utan särskilt stadgande därom. I förarbetena till lagen om straff för varusmuggling har såvitt gäller förverkandepåföljden uttalats att den omständigheten, att gärningsmannen handlat under inflytande av rättsvillfarelse, utgör ett särskilt skäl att efterge förverkande. Samma synpunkter torde komma att anläggas när det gäller påföljder enligt vapenförordningen. Särskilda föreskrifter för de här avsedda fallen torde därför kunna undvaras.

Landsfiskalens i Ulricehamns distrikt skrivelse

I skrivelsen hänvisas till ett vid denna fogat förundersökningsprotokoll rörande olaga vapenförsäljning. Enligt protokollet hade vapen, som gjorts obrukbara i enlighet med de föreskrifter därom som utfärdats av Kungl. Maj:t, efter försäljning till enskilda ånyo försatts i funktionsdugligt skick och därefter innehafts utan tillstånd. Det framhålls i skrivelsen, att en icke

obetydlig handel äger rum bl. a. med vapen, som gjorts obrukbara, och ifrågasätts om inte i sådana fall — även om föreskrivna åtgärder vidtagits — vapnen ändå tages i bruk efter viss behandling och användes utan licens. Med visshet kunde förutsättas att vapnen förvärfvas av olämpliga personer för att utnyttjas i samband med brott. Även om ett vapen ej är brukbart för skottflossning, kan det användas som slagvapen, och ett offer kan inte bedöma om vapnet är funktionsdugligt eller ej. I skrivelsen uttalas, att det från preventiv synpunkt är lämpligt att vapen, som saknar bruksvärde, helt förstörs och inte utlämnas till enskilda. Den härigenom minskade inkomsten för statsverket anses i skrivelsen mer än väl uppvägas av de fördelar som ernås.

Remissyttrandena

Det i promemorian föreslagna förtydligandet av definitionen på skjutvapen i 1 § vapenförordningen tillstyrkes eller lämnas utan erinran i så gott som alla remissyttrandena. I samtliga yttrandena godtages den i promemorian uttalade uppfattningen, att kolsyrevapen enligt gällande bestämmelser faller under förordningen, men samtidigt betonas angelägenheten av att förordningens ordalydelse ej lämnar utrymme för tvekan härom. *Statens kriminaltekniska anstalt* framhåller sålunda det principiellt likartade verkningssättet hos kolsyrevapen och luftvapen och finner det mycket välbetänkt att klarhet skapas i fråga om kravet på licens. Liknande uttalanden görs av *länsstyrelsen i Jämtlands län*, *polis-kammaren i Hälsingborg*, *statsåklagaren i Stockholm*, *landsfiskalen i Bodens distrikt* och *Svenska pistolskytteförbundet*.

Statspolisintendenten finner ändringen vara i och för sig motiverad till undanröjande av tveksamhet beträffande kolsyrevapen men anser oklarhet alltjämt komma att råda i fråga om licensplikt för luftvapen, om undantaget för sådana vapen, som är avsedda för målskjutning, kvarstår. *Landsfogden i Kronobergs län* ifrågasätter om inte förtydligandet beträffande kolsyrevapen lämpligare bör göras i anvisningarna till vapenförordningen.

Övergångsbestämmelser i anslutning till ändringen i 1 § anses i vissa remissyttrandena inte kunna undvaras. *Hovrätten för Nedre Norrland* anför.

Det skulle, som framgår av promemorian, kunna leda till obilliga resultat, om den som vid ändringens ikraftträdande i god tro innehar ett kolsyrevapen, ovillkorligen skulle bli underkastad ansvars- och förverkandepåföljd. Att, såsom föreslagits, komma till rätta härmed uteslutande genom anlitande av begreppet rättsvillfarelse synes ej helt tillfredsställande. Naturligtvis kan riksåklagaren i cirkulärskrivelse till åklagarmyndigheterna ge vissa förhållningsregler. Hovrätten ifrågasätter dock om ej det lämpligaste vore att genom övergångsbestämmelser uttryckligen frita från påföljd den, som vid ikraftträdandet innehar kolsyrevapen utan tillstånd, om han inom viss tid, förslagsvis 3 månader, inger vederbörlig ansökan.

Liknande uppfattning har försvarsstaben, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Malmöhus län, poliskammaren i Göteborg och kriminalpolisintendenten i Stockholm.

Till den i promemorian intagna ståndpunkten ansluter sig justitiekanslersämbetet och riksåklagarämbetet. Justitiekanslersämbetet uttalar.

Under punkten B 2 behandlas fråga om påföljd, då någon underlåtit iakttaga vapenförordningens bestämmelser beträffande kolsyrevapen och därvid handlat i förlitande på besked av vederbörande myndighet, att förordningen icke vore tillämplig å sådana vapen. I dessa fall bör tydligen straff eller förverkandepåföljd ej inträda, och så torde ej heller bli förhållandet. Visserligen läser rättsvillfarelser regelmässigt icke leda till frihet från *straff*, men här är tydligen fråga om sådant undantagsfall, då gärningen skall lämnas straffri; jfr straffrättskommittén i förslaget till brottsbalk (SOU 1953: 14) s. 377, remissen till lagrådet den 2 maj 1958 med förslag till brottsbalk s. 61 samt Thornstedt Om rättsvillfarelse s. 169 och s. 188. Justitiekanslersämbetet delar den i promemorian uttalade uppfattningen, att särskilda föreskrifter för de här avsedda fallen torde kunna undvaras. Emellertid synes kunna ifrågasättas ett övervägande, om icke genom ett cirkulär från riksåklagarämbetet till åklagarna i riket här berörda förhållande skulle klarläggas, så att ytterligare trygghet vunnas, att den som icke iakttagit vapenförordningens bestämmelser beträffande kolsyrevapen och skäligen må antagas därvid ha förlitat sig på besked av vederbörande myndighet ej blir föremål för åtal.

Riksåklagarämbetet erinrar om att åtalseftergift enligt 20 kap. 7 § 1. rättegångsbalken ej kan meddelas i här berörda fall, eftersom svårare straff än böter kan förekomma. Ämbetet anser emellertid att ursäktlig rättsvillfarelse torde föreligga i flertalet fall och medföra att gärningen inte bedöms som straffbar. Möjligheten till åtalseftergift berörs även i yttrandet av *statsåklagaren i Göteborg*, som anser att det från åklagarsynpunkt vore lämpligt att inte föreskriva strängare ansvarspåföljd för olovligt innehav av kolsyrevapen än att åtalseftergift kunde meddelas. Alternativt föreslås möjlighet att underlåta åtal vid ringa brott. Samma synpunkter anläggs av *Södermanlands länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler*.

I sitt yttrande över landsfiskalens i Ulricehamns distrikt skrivelse rörande vapen som gjorts varaktigt obrukbara erinrar *statspolisintendenten* till en början om att armétygförvaltningen den 15 november 1956 utfärdat närmare föreskrifter angående försäljning av inlösta och förverkade vapen, som överlämnats till tygstation eller tyganstalt. Enligt föreskrifterna uppdelas vapnen i tre grupper. Två grupper omfattar vapen användbara för försvarsväsendet och övriga i anvisningarna nämnda organisationer. Inom den tredje gruppen, som omfattar alla övriga vapen, uppdelas vapnen i dels moderna vapen av militär typ, dels vapen som saknar allt värde, dels ock övriga vapen. De vapen som saknar värde skrotas, medan övriga vapen, hänförliga till denna grupp, säljes antingen för fortsatt bruk till personer som har licens eller för dekorationsändamål. I sistnämnda fall görs vapnen var-

aktigt obrukbara och licens krävs alltså inte för förvärvet. Härefter redovisas i yttrandet vissa sammanställningar från berörda tygstationer angående inlösta och förverkade vapen m. m. Vidare heter det i yttrandet bl. a.

Av sammanställningarna kan utläsas att ett icke ringa antal pistoler och andra fickvapen försålts för dekorationsändamål. De belopp, som dessa vapen synes ha inbringat statsverket, synes emellertid vara förhållandevis små.

Att med bibehållande av ett vapens särmärken göra det permanent oanvändbart för skjutning torde vara mycket svårt. Köper någon ett vapen, som betraktas som varaktigt obrukbart, i avsikt att göra det funktionsdugligt torde det ej vara förenat med några större svårigheter att göra vapnet brukbart.

I flera fall under senare år har polisen påträffat funktionsdugliga vapen, som tidigare betraktats som varaktigt obrukbara. Såväl innehållet i de hit remitterade handlingarna som uppgifter jag erhållit under hand bekräftar detta. En icke obetydlig handel med sådana vapen synes pågå på sina håll. Vissa personer köpa upp vapen, som betraktas som varaktigt obrukbara, i syfte att göra dem funktionsdugliga och därefter försälja dem.

De ingrepp som måste vidtagas för att sätta vapnet i sådant skick att det går att skjuta med torde ofta vara så väsentliga att ett användande av vapnet därefter blir förenat med betydande risker för skytten.

I yttrandet upplyses att man i Danmark har den uppfattningen att möjligheterna att under angivna omständigheter göra en revolver eller pistol varaktigt obrukbar är mycket små. Den danska vapenlagstiftningen säges ej heller skilja mellan funktionsdugliga vapen och vapen, som på ett eller annat sätt gjorts obrukbara. Personer som inte fyller fordringarna för att få tillstånd att inneha ett funktionsdugligt vapen kan endast i undantagsfall påräkna att få tillstånd till innehav av pistol eller revolver på villkor att vapnet görs obrukbart.

Då erfarenheterna synes visa att det främst är fickvapen som återställs i brukbart skick, bör man enligt statspolisintendenten främst söka förhindra åtkomsten av sådana vapen som gjorts obrukbara. I detta syfte föreslås en ändring i vapenförordningen av innehåll, att alla pistoler och dylika fickvapen, brukbara såväl som obrukbara, blir omfattade av bestämmelserna om tillståndstvång för innehav. Dock ifrågasätts om ej i anvisningarna liberalare regler än eljest bör uppställas för tillstånd att inneha vapen med enbart antikvärde. Alternativt rekommenderas ett övervägande om ej all försäljning av inlösta och förverkade fickvapen — eventuellt med undantag av vapen med enbart antikvärde — bör upphöra. I fråga om vapen av gevärstyp anses skäl ej för närvarande finnas att ändra gällande regler.

Nödvändigheten att ändra bestämmelserna i förevarande hänseende betonas även av *statens kriminaltekniska anstalt, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Stockholms län, kriminalpolisintendenten i Stockholm, landsfogden i Stockholms län och Svenska pistolskytteförbundet*. I yttrandet från

statens kriminaltekniska anstalt anför, att det med hänsyn till de tekniska resurserna i dagens samhälle inte torde vara förenat med några större svårigheter att återställa enligt föreskrifterna obrukbargjorda vapen i användbart skick.

Undantaget i 1 § sista stycket vapenförordningen för andra för framladdning avsedda vapen än sådana som ingår i krigsmaktens utrustning och liknande tages upp i *överståthållarämbetets* yttrande. Sålunda upplyses att förberedelse görs för ett eventuellt införande på den svenska marknaden av en revolver av framladdningstyp avsedd för fem skott. Laddat vore detta halvautomatiska fickvapen fullt jämförbart med en vanlig revolver. För närvarande syntes denna revolvertyp kunna säljas och köpas utan särskilt tillstånd. Ämbetet finner bärande skäl inte föreligga, att ett dylikt vapen skulle vara undandraget kontroll, och ifrågasätter om inte vapenförordningen bör ändras så att endast framladdningsvapen avsedda för ett skott undantages.

Departementschefen

Bestämmelserna i vapenförordningen har kommit till efter en avvägning mellan å ena sidan allmänhetens intresse att få tillgång till vapen för jakt och målskjutning samt å andra sidan nödvändigheten av säkerhetsskäl att begränsa möjligheterna för olämpliga personer att förfoga över farliga vapen. Denna avvägning synes ha varit i stort sett ändamålsenlig. Emellertid har efter vapenförordningens tillkomst nya typer av vapen kommit fram såsom kolsyrevapen och framladdningsvapen, vilket nödvändiggör en precisering eller ändring av bestämmelserna om förordningens tillämpningsområde. I inte så få fall har vidare inträffat att vapen, som ansetts ha gjorts varaktigt obrukbara och därför kunnat förvärvas utan tillstånd, därefter återställts i brukbart skick, vilket förhållande likaledes motiverar en omprövning av tillståndspliktens omfattning.

Vad först angår *kolsyrevapnen* torde sådana vapen, liksom luftvapen, innefattas i nu gällande definition av skjutvapen. Den osäkerhet som rått om licensplikt för vapnen synes ej heller ha avsett detta förhållande utan frågan, om kolsyrevapen är att jämställa med luftvapen, vilka är licensfria om de är avsedda för målskjutning. Kolsyrevapnen skiljer sig emellertid från luftvapen därigenom, att utskjutningen sker medelst en särskilt framställd gas. Härigenom kan vapnens användbarhet och samtidigt deras farlighet ökas på ett sätt som inte torde vara möjligt när det gäller luftvapen. Enligt vad jag inhämtat finns redan nu kolsyrevapen, med vilka ett hundratal skott kan avlossas utan omladdning. Jag hyser alltså alltjämt den uppfattning som jag gav uttryck för i det i promemorian redovisade interpellationssvaret, nämligen att kolsyrevapen är licenspliktiga. En motsatt uppfattning har inte heller hävdats i något remissyttrande.

I likhet med vad som uttalas i promemorian och allmänt understrykes i

remissyttrandena anser jag ett förtydligande böra ske i fråga om licensplikten för kolsyrevapen. Det förslag som i detta syfte framlagts i promemorian har godtagits av det övervägande flertalet remissinstanser. Att, såsom i något fall föreslagits, göra förtydligandet genom ett tillägg till anvisningarna finner jag mindre lämpligt. I anvisningarna göres för närvarande inga uttalanden rörande vapenförordningens tillämpningsområde. Jag förordar alltså att definitionen på skjutvapen i 1 § ändras så att därmed förstås vapen med vilka kulor, hagel eller andra projektiler kan utskjutas medelst krutladdning, kolsyreladdning, komprimerad luft eller annat utskjutningsmedel.

Jag biträder likaledes det i promemorian framlagda förslaget att från vapenförordningens bestämmelser om ammunition undantaga kolsyrepatroner, vilket förslag lämnats utan erinran under remissbehandlingen.

Som framgår av promemorian har vissa myndigheter tidigare ansett kolsyrevapen vara licensfria. Det vore givetvis mindre tillfredsställande om den, som i förlitan på sådan myndighets besked utan tillstånd anskaffat ett kolsyrevapen, skulle straffas för sitt innehav av vapnet och få detta förklarad förverkat. Enligt justitiekanslersämbetets och riksåklagarämbetets uppfattning skall emellertid enligt allmänna grunder någon påföljd inte utdömas i sådana fall, varför särskilda föreskrifter för dessa fall skulle kunna undvaras. Justitiekanslersämbetet har även påpekat, att ytterligare trygghet för att åtal ej anställas mot den som sålunda förlitat sig på myndighets besked kan vinnas genom ett klargörande cirkulär från riksåklagaren till åklagarna i riket. Med hänsyn härtill anser jag att frågan om frihet från påföljd för olovligt innehav av kolsyrevapen i berörda fall kan överlämnas åt rättstillämpningen och att några övergångsbestämmelser i denna del följaktligen inte erfordras.

Vid vapenförordningens tillkomst 1949 infördes det fortfarande gällande uttryckliga undantaget från förordningens tillämpningsområde för *vapen som gjorts varaktigt obrukbart*. Bestämmelsen ansågs vara av formell natur. Med skjutvapen avsågs nämligen tidigare — liksom enligt gällande definition — endast vapen med vilka projektiler kunde utskjutas. Med anledning av att betänkligheter hade framförts rörande lämpligheten att överlämna åt vapeninnehavaren att själv bedöma när vapnet vore att anse som obrukbart framhölls i motiveringen till stadgandet, att tvekan om innebörden därav näppeligen kunde befaras uppstå i tillämpningen, varjämte anfördes de sedermera i anvisningarna till förordningen intagna exemplen på åtgärder, som måste ha vidtagits med vapnet för att det skall anses som varaktigt obrukbart.

I den kritik som nu riktas mot undantagsstadgandet för varaktigt obrukbara vapen göres gällande, att det med hänsyn till den tekniska utrustning, som numera står de flesta till buds, inte föreligger några större svårigheter att återställa ett obrukbart vapen i brukbart skick, inte ens om mer långtgående åtgärder vidtagits med vapnet än som föreskrives i anvisning-

arna till vapenförordningen. Vidare har man från skilda håll vänt sig mot den allt vanligare förekommande handeln med s. k. pluggade vapen. Dessa utbjuds till höga priser och ofta med angivande av vapnets skjutegenskaper, varför tvekan knappast kan råda om att vapnen anses användbara även för annat än prydnadsändamål. Det är ej heller ovanligt att fabriksnya vapen på föreskrivet sätt göres obrukbara. Man synes med fog kunna antaga att dylika vapen anses kunna återställas i brukbart skick och att pluggningen allenast syftar till att möjliggöra licensfri handel med dem. Enligt vad jag erfarit har det förekommit att pluggade vapen förvärvats bl. a. av ungdomar samt återställts i brukbart skick och kommit till användning i samband med brottsliga handlingar. Även ett vapen som gjorts obrukbart utgör för övrigt ett verksamt hjälpmedel vid brott, eftersom vapnet till det yttre ofta inte företer olikheter i jämförelse med ett funktionsdugligt vapen.

Vad nu sagts torde ge vid handen, att ändrade bestämmelser beträffande funktionsodugliga vapen måste övervägas. Att endast ändra föreskrifterna och anvisningarna i fråga om obrukbargörande av vapen eller stoppa försäljningen från kronans förråd av pluggade vapen synes härvid icke vara tillräckligt för att stävja det påtalade missbruket. Jag har för min del kommit till den uppfattningen att det enda effektiva sättet att på längre sikt få slut på missbruket är att också obrukbara vapen föres in under vapenförordningen. Jag föreslår därför sådan ändring i 1 § att bestämmelserna om skjutvapen skall gälla även obrukbara vapen, vilka i brukbart skick skulle vara hänförliga till skjutvapen.

Ändringen bör emellertid inte ges tillbakaverkande kraft, varför jag samtidigt föreslår en övergångsbestämmelse av innebörd, att den som då ändringen träder i kraft innehar vapen, som gjorts varaktigt obrukbart, även i fortsättningen får inneha vapnet utan tillstånd. Övriga bestämmelser i vapenförordningen, såsom stadgandena om överlåtelse, utlåning och ändring av vapen, blir dock tillämpliga även i här berörda fall. Om vapen som här avses återställts i brukbart skick utan att tillstånd till innehav av vapnet sökts, torde redan enligt hittillsvarande bestämmelser innehavet vara att betrakta som olovligt och vapnet således kunna förklaras förverkat.

Som följd av den föreslagna ändringen beträffande pluggade vapen kommer ej heller handel med dessa vapen att få äga rum utan tillstånd. Eftersom vapenförordningens bestämmelser inte gäller kronan, kan försäljning av pluggade vapen från kronans förråd ske också i fortsättningen. Då emellertid tillstånd krävs för förvärvet, torde i praktiken försäljningen komma att nedgå väsentligt. Den saknar dock från ekonomisk synpunkt nämnvärd betydelse för kronan. Inkomsterna av kronans vapenförsäljning uppgår till 20 000—25 000 kronor om året. Av detta belopp torde avsevärt mindre än hälften härröra från försäljning av pluggade vapen.

Enligt den inledningsvis lämnade redogörelsen för gällande bestämmelser krävs i allmänhet för tillstånd att inneha skjutvapen att sökanden finnes

vara i behov av vapnet och att han skäligen kan antagas ej komma att missbruka det. Även om behov ej föreligger kan tillstånd dock meddelas, då ansökan avser jaktvapen eller vapen, som huvudsakligen har affektions- eller prydnadsvärde, allt under förutsättning att vapnet förvärvats genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt. Om möjligheten att licensfritt inneha dekorationsvapen som gjorts varaktigt obrukbart nu såsom jag föreslagit borttages, torde nyssnämnda avsteg från behovskravet böra gälla i alla fall, då någon vill förvärva vapen som huvudsakligen har affektions- eller prydnadsvärde. Dock bör tillståndsmyndigheten kunna föreskriva, att vapnet får innehavas endast om det göres varaktigt obrukbart. Sådant villkor synes böra komma ifråga, om för vapnet användbar ammunition finnes att tillgå i handeln. Jag förordar att bestämmelserna om tillståndsprövningen i 8 § vapenförordningen ändras i enlighet med vad jag nu anfört.

Från vapenförordningen undantages för närvarande andra *framladdningsvapen* än sådana som ingår i krigsmaktens utrustning. I överståthållarämbetets yttrande framhålles, att man nu ämnar på den svenska marknaden införa en revolver av framladdningstyp, vilken kan laddas med flera skott samtidigt. I likhet med ämbetet finner jag det uppenbart att ett dylikt vapen inte bör vara undandraget licensplikt. Undantaget har tillkommit för att äldre vapen, till vilka ammunition inte längre finns, skall kunna förvärfvas och innehavas utan tillstånd. Enligt vad som upplysts började alltså användbara bakladdningsvapen för enhetspatroner tillverkas på 1860-talet. Syftet med det hittillsvarande undantaget skulle därför även kunna nås om i stället vapen tillverkade före 1860 undantogs från förordningen. Jag föreslår alltså att nu gällande undantagsbestämmelse för framladdningsvapen ändras till att avse alla vapen tillverkade före 1860.

I 41 § föreslås *vissa formella ändringar* till följd av den ändrade lagstiftningen rörande civilförsvaret. I detta sammanhang må endast nämnas, att föreskriften om hörande av polischefen och civilförsvarschefen, innan tillstånd till vapeninnehav i vissa fall meddelas den som författningsenligt är skyldig anordna verkskydd, föreslås helt utgå. Det får förutsättas, att den tillståndsbeviljande myndigheten utan uttrycklig föreskrift gör sig underlättad om att förutsättningarna för tillstånd i dylika fall förefinns.

2. Utlåning av vapen

Gällande bestämmelser

I vissa fall får skjutvapen utlånas till person som själv ej har tillstånd att inneha vapnet. Härom stadgas bl. a. i 6 § *vapenförordningen* att den, som är berättigad att inneha skjutvapen, må för kortare tid, högst två veckor, utlåna vapnet för samma ändamål, som tillståndet avser. Utlåning må dock ej ske till annan än den, som fyllt 18 år och i övrigt uppfyller vissa person-

liga kvalifikationer. Om vapnet avses att användas annat än i upplåtarens närvaro, skall upplåtaren enligt 6 § andra stycket till låntagaren överlämna en avskrift av sitt tillstånds- eller deklarationsbevis, försedd med påskrift om utlåningen, låntagarens namn, födelsetid och hemvist samt den tid och det ändamål, upplåtelsen avser. Om låntagaren tillhör upplåtarens familj, äger dock upplåtaren att i stället för sådan handling överlämna tillstånds- eller deklarationsbeviset. Vidare må sammanslutning i enlighet med vad som sägs i 9 § till medlem för övning eller tävling utlåna skjutvapen, som sammanslutningen innehar med behörigt tillstånd, för den tid och på de villkor, sammanslutningens styrelse bestämmer. Dessutom må vapenhandlande enligt 31 § till spekulant på prov utlämna skjutvapen och erforderlig ammunition till vapnet. Vapnet får inte utlämnas till den, som inte fyller de i 6 § angivna kvalifikationerna. Vid utlämnandet skall låntagaren erhålla ett intyg, vari skall anges bl. a. ändamålet med upplåtelsen.

I föreskrifter och anvisningar rörande tillämpningen av vapenförordningen uttalas bl. a., att för tillstånd att inneha jaktstudsare, pistol eller revolver regelmässigt bör fordras att sökanden fyllt 21 år. För andra vapen bör i allmänhet krävas att sökanden fyllt 18 år. Tillstånd att förvärva pistol eller dylikt vapen för skyddsändamål bör meddelas endast när ett verkligt kvalificerat behov föreligger. Droskförare och andra, som i sin yrkesutövning eller eljest är särskilt utsatta för risk för överfall, bör emellertid regelmässigt och utan större omgång erhålla tillstånd att förvärva gaspistol eller annat likartat vapen, som vid normal användning icke kan medföra bestående skada å person.

Promemorian

I promemorian redovisas först en skrivelse från svenska droskbilägareförbundet den 8 januari 1959, vari anföres.

Ett avsevärt antal droskförare har ansökt om och även erhållit tillstånd att förvärva gaspistol. Utvecklingen på drosktrafikens område har på de flesta platser lett till en övergång från så kallade dubbelpass till enkelpass. Dubbleringar utföras endast i samband med veckosluten, i anslutning till helger eller vid andra tillfällen, då ökad efterfrågan på transportmedel från allmänhetens sida är att förvänta. Som förare tjänstgör i allmänhet droskägaren själv, och anställd arbetskraft, i regel i form av extra förare, som i allmänhet har annan ordinarie sysselsättning, tages i anspråk endast, då dubbelpass måste insättas. Som en följd av att anställningen som extra förare i regel avser korta tidsperioder och ofta av kortvarig natur är intresset hos dessa förare ringa att själva anskaffa en gaspistol som skydd. Önskemål har därför framkommit att möjlighet borde föreligga för samtliga förare å en och samma droskbil att använda av droskägaren tillhandahållet vapen, för vars förvärvande tillstånd erhållits av droskbilens ägare. Gaspiestolen borde följaktligen kunna betraktas som ett tillbehör till bilen.

Under hänvisning till vad sålunda anförts har förbundet hemställt att

Kungl. Maj:t måtte medge att gaspistol, som förvärvats av ägare till droskbil, får användas av samtliga förare av bilen.

I utlåtande över förbundets framställning har överståthållarämbetet anfört följande.

Överståthållarämbetet finner för sin del det väl motiverat att söka tillgodose syftet med den av Svenska Droskbilägareförbundet gjorda hemställan. Detta torde i så fall böra ske genom en uppmjukning av de i 6 § vapenförordningen meddelade bestämmelserna om tillfällig utlåning av vapen. Uppmjukningen bör icke avse bestämmelserna i första stycket om ändamålet och den längsta tid varunder utlåning får ske eller om utlåners skyldighet att beakta, att låntagaren uppfyller vissa personliga kvalifikationer, utan bestämmelserna i 6 § andra stycket, vilka ha karaktär av kontrollföreskrifter. Enligt de sistnämnda föreligger skyldighet för upplåtare att till låntagaren överlämna avskrift av sitt tillstånds- eller deklarationsbevis, försedd med påskrift om utlåningen, låntagarens namn, födelsetid och hemvist samt den tid och det ändamål upplåtelsen avser. Undantag härifrån medgives blott då vapnet är avsett att användas endast i upplåtarens närvaro eller då låntagaren tillhör upplåtarens familj. På grund av dessa bestämmelser är därför ägare av droskbil vid upplåtelse av gaspistol till extra förare skyldig att göra den avskrift och de påteckningar, om vilka bestämmelser givits i 6 § andra stycket, första punkten vapenförordningen.

De formella fordringar som uppställts beträffande den särskilda legitimationshandlingen torde, då det gäller upplåtelser av vapen i allmänhet, ej kunna anses vara mera långtgående än som är nödvändigt, om kontrollen över ifrågasatt upplåtelser skall bli någorlunda betryggande. Överståthållarämbetet vill emellertid ifrågasätta huruvida icke bestämmelserna vid tillämpning på upplåtelser av gaspistoler, som vid normal användning icke kunna medföra bestående skada å person, äro väl omständliga. Även om blanketter till upplåtelsehandlingar tillhandahållas kostnadsfritt, synes det angivna förfaringssättet för t. ex. en ägare av droskbil, vilken har att förvänta sig ett stort antal upplåtelsefällen, te sig som utslag av onödigt krångel och därför medföra antingen att de speciella upplåtelser, om vilka här är fråga och vilka ur allmän synpunkt äro att uppmuntra, icke komma till stånd eller att formföreskrifterna icke iakttagas.

Jämlikt 6 § andra stycket andra punkten vapenförordningen står det upplåtaren öppet att, då utlåning sker till familjemedlem, i stället för den särskilda handlingen till låntagaren överlämna sitt deklarations- eller tillståndsbevis. Enligt överståthållarämbetets mening borde samma enkla förfaringssätt stå till buds vid upplåtelse av gaspistol.

Med hänsyn till att även andra kategorier av arbetsgivare än droskbilägare, t. ex. affärsinnehavare, ha behov av att tillförsäkra anställda rätt att använda av arbetsgivaren förvärvad gaspistol, synes ändringen icke böra begränsas till att omfatta endast upplåtelser från ägare av droskbil. Betänkligheter mot att på så sätt utöka kretsen av till användning av gaspistol berättigade personer synas med hänsyn till vapnets relativa ofarlighet icke behöva anses föreligga. Den mindre restriktiva utformning av de angivna kontrollföreskrifterna som en sådan av praktiska skäl förestavad ändring skulle leda till torde kunna sägas ligga i linje med den relativt liberala tillståndsgivning som nu förekommer då ansökan avser gaspistol.

Under återopande av det anförda har överståthållarämbetet föreslagit sådan ändring av de ifrågavarande föreskrifterna att det skall stå upplåtaren fritt att i stället för särskild utlåningshandling till låntagaren överlämna sitt deklara-tions- eller tillståndsbevis ej blott då låntagaren tillhör upplåtarens familj utan även då låntagaren är anställd hos upplåtaren och upplåtelsen avser gaspistol.

Överståthållarämbetets förslag vinner anslutning i promemorian. Där understrykes att det vid normal användning av gaspistol inte finns risk för bestående skador hos den mot vilken vapnet använts men att vapnet å andra sidan är ett verksamt skydd mot överfall. Blotta förekomsten av en gaspistol antages i många fall kunna bidra till att avskräcka från försök till övergrepp. Även andra arbetsgivare än droskbilägare anses ha ett berättigat behov av att utan allt för många formaliteter låta anställda bruka av arbetsgivaren förvärvad gaspistol.

Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser tillstyrker ändringsförslaget eller lämnar det utan erinran. *Statsåklagaren i Malmö* anser, att till förhindrande av missbruk uttryckligen bör angivas att utlåningen sker i anledning av den anställdes tjänst.

1949 års jaktutredning tager i detta sammanhang upp frågan om lämpligheten över huvud av gällande bestämmelser om tillfällig utlåning av skjutvapen. Enligt utredningen utnyttjas bestämmelserna i stor utsträckning för att kringgå de krav som i anvisningarna till vapenförordningen uppställs för tillstånd till innehav av skjutvapen. Särskilt gäller detta lån av älgstudsare. Den som inte kan få tillstånd att inneha ett dylikt vapen kan likväl delta i älgjakt med lånat vapen. Än mer otillfredsställande ter sig situationen om, såsom på sina håll sker, obligatoriskt skjutprov kräves för att få licens på älgvapen. Även i fråga om salongsvapen leder utlåningsbestämmelserna till att den i anvisningarna till förordningen föreskrivna återhållsamheten vid tillståndsgivningen elimineras. Utredningen skulle helst se att utlåningsbestämmelserna upphävdes vad gäller kulvapen och att licensfri utlåning fick ske endast till familjemedlem och eventuellt för en dag till jaktgäst eller granne. Vill man ej gå så långt vill utredningen föreslå den ändring av 6 §, att kulvapen i allmänhet ej må utlånas för användning vid jakt med mindre låntagaren, i den utsträckning och på det sätt Kungl. Maj:t bestämmer, styrker att han äger nödig skjutskicklighet, samt att vapen av salongstyp ej må utan tillstånd utlånas till annan än familjemedlem. Genom ändringen i fråga om kulvapen i allmänhet utfylles enligt utredningen den lucka i lagstiftningen som består i att exempelvis 18- och 19-åringar, som ju inte kan få tillstånd att inneha jaktstudsare, fritt lånar sådant vapen.

Även *svenska jägareförbundet* framhåller att det föreligger bristande

överensstämmelse mellan reglerna om tillstånd till innehav av skjutvapen och bestämmelserna om tillfällig utlåning av vapen. Förutom skillnad i åldersgränserna påpekas, att ej heller villkoren i övrigt är desamma. Sålunda kräves för licens att sökanden styrker sin skjutförmåga, vilket krav ej uppställles för tillfälligt lån. Såsom särskilt olycklig betecknas den konsekvensen av stadgandet i 6 § att ungdomar mellan 18 och 21 år kan skaffa sig kulvapen och helt utan tillsyn eller kontroll använda vapnet vid jakt. Därtill kommer att tidsgränsen för utlåning, två veckor, göres illusorisk genom att nya upplåtelsehandlingar utfärdas fortlöpande. Särskilt med hänsyn till älgjakten bör därför bestämmelserna skärpas. Å andra sidan anser förbundet gällande regler vara onödigt stränga när det gäller upplåtelse av skjutvapen för unga jägares utbildning och till tillfälliga jaktgäster. Förbundet föreslår, att utlåning av vapen för älgjakt skall få äga rum endast till den som är behörig att inneha älgvapen samt att utlåning för annan jakt än älgjakt och för övnings- eller tävlingsskjutning skall få ske endast om vapnet användes under upplåtarens överinseende eller eljest under betryggande kontroll. Någon åldersgräns beträffande låntagaren eller tidsgräns för upplåtelsen anses ej erforderlig. Ej heller bedömes upplåtelsehandling eller överlämnande av tillståndsbevis böra krävas. Låntagaren bör emellertid fylla de nu gällande villkoren i fråga om personlig vandel. Anvisningarna anses böra kompletteras för att klargöra innebörden i uttrycket »under upplåtarens överinseende». Därmed bör avses inte blott det fall att upplåtaren personligen åtföljer och instruerar låntagaren utan också det fall att vapnet användes under jakt, i vilken upplåtaren deltagar utan att städse uppehålla sig i låntagarens sällskap. Det avgörande bör vara att låntagaren fått betryggande instruktioner för vapnets handhavande och sitt uppträdande i övrigt under jakten. Utlåning av gaspistol till anställd anses dock böra få ske utan att upplåtaren övar uppsikt över vapnets be-
gagnande. Ej heller vid sådan utlåning finnes det nödvändigt att licens eller annan handling överlämnas till låntagaren. Slutligen framhåller förbundet att även vapenhandlandes rätt att tillfälligt utlåna vapen på prov till spekulant utnyttjas för att utan licens komma över vapen t. ex. för älgjakt. På prov utlämnade skjutvapen föreslås därför inte få användas för jakt. Den som lånar ett vapen för att prova det anses böra göra sig förtrogen med vapnet genom skjutning på skjutbana.

I stort sett motsvarande synpunkter framföres av *Västerbottens läns jaktvårdsförening*. Även *länsstyrelsen i Östergötlands län* och *Östergötlands länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler* anser att möjlighet bör finnas för den som ej fyllt 18 år att låna vapen.

Departementschefen

Enligt 5 § vapenförordningen måste den som vill låna ett skjutvapen ha tillstånd därtill, och vapen får inte utlånas till annan än den som fått sådant

tillstånd. Tillfällig utlåning för högst 14 dagar får dock enligt 6 § ske till den som fyllt 18 år och dessutom uppfyller vissa personliga kvalifikationer i övrigt. Vapenhandlare får jämlikt 31 § likaså utan att tillstånd krävs utlåna vapen på prov till spekulant. För tillfällig utlåning fordras inte att låntagaren styrker sin skjutskicklighet, vilket krav däremot uppställs för tillstånd att låna eller inneha skjutvapen. Detta förhållande har påtalats av bl. a. svenska jägareförbundet, som tillika pekat på att den som fyllt 18 år äger tillfälligt låna t. ex. en älgstudsare, medan han regelmässigt inte får tillstånd att inneha sådant vapen förrän han fyllt 21 år. Dessa omständigheter anses ha lett till missförhållanden särskilt i fråga om lån av vapen för deltagande i älgjakt. Sålunda säges det inte vara ovanligt, att den som får avslag på ansökan om licens för älgvapen i stället lånar sådant vapen av någon bekant eller av vapenhandlare. Jag delar helt uppfattningen att en sådan ordning inte är tillfredsställande. För licens på älgvapen kräves redan nu på sina håll att sökanden avlagt särskilt skjutprov för älgjakt och jag anser det lämpligt att, såsom svenska jägareförbundet i annat sammanhang förordat, skärpta krav generellt uppställs på visad skjutskicklighet innan licens meddelas för älgvapen. Det bör då inte få förekomma att personer som inte uppfyller dessa krav likväl jagar med sådant vapen. Jag biträder därför svenska jägareförbundets förslag om sådan ändring av 6 § första stycket vapenförordningen att skjutvapen får utlånas för älgjakt endast till den som på grund av tillstånd eller deklarationsbevis äger inneha älgvapen. Vapenhandlandes utlåning av vapen till spekulant torde enligt gällande bestämmelser inte få ske för jaktändamål. Den av mig förordade ändringen av 6 § första stycket föranleder emellertid ett förtydligande av 31 §.

Däremot ställer jag mig tveksam till förslagen om en fullständig omreglering av möjligheterna i övrigt till licensfri utlåning. Några väsentliga olägenheter synes inte ha yppats i fråga om lån av andra vapen än älgvapen. Det i ett yttrande omnämnda förfarandet, att skjutvapen utlånas för längre tid genom att upplåtelsen fortlöpande förnyas efter utgången av varje tvåveckorsperiod, torde strida mot 6 § och således i vart fall böra föranleda indragning av upplåtarens licens. Att helt förbjuda all licensfri utlåning anser jag därför inte vara befogat. Svenska jägareförbundet har förordat den ordningen att tillfällig utlåning skall få äga rum endast om vapnet användes under upplåtarens överinseende eller eljest under betryggande kontroll. Med en sådan regel anses föreskrifter ej behövas beträffande tiden för utlåningen, låntagarens ålder och bevis om utlåningen. Regeln synes dock kunna föranleda tolkningssvårigheter. Också i övrigt kan lämpligheten av ett dylikt stadgande sättas ifråga. Kravet på överinseende av upplåtaren vid jakt anser förbundet nämligen böra vara uppfyllt om upplåtaren väl ej städse befinner sig i låntagarens närhet men dock deltar i jakten och givit låntagaren betryggande instruktioner. En minderårig skulle således kunna delta i

jakt med ett från sin fader lånat vapen, om fadern visserligen deltagar i jakten men icke övervakar den minderåriges handhavande av vapnet. Det måste enligt min mening inge betänkligheter att i dylika former sätta skjutvapen i händerna på minderåriga, som även om de besitter nödig skjutskicklighet oftast torde sakna den sans och det omdöme som krävs av en skytt. Å andra sidan anser jag det knappast påkallat att en till mogen ålder kommen jaktgäst får begagna ett lånat jaktvapen endast i upplåtarens närvaro eller att en tävlingsskytt ej får övnings- eller tävlingsskjuta med ett lånat vapen utan att upplåtaren övervakar skjutningen eller kontroll över denna ordnas på annat sätt. Såsom framgått av det anförda kan åtskilliga invändningar riktas mot de framförda förslagen. Jag anser därför att dessa spörsmål bör ytterligare övervägas innan slutlig ställning tages till frågan om ändring av bestämmelserna i nu berörda del.

Det har vid skilda tillfällen framkommit önskemål från yrkesutövare, som i särskilt hög grad är utsatta för risker för överfall, att erhålla vapen till självförsvar. Dessa önskemål har i viss utsträckning beaktats i anvisningarna till vapenförordningen. Där sägs visserligen att tillstånd att förvärva pistol eller dylikt vapen för skyddsändamål bör meddelas endast då ett verkligt kvalificerat behov föreligger. En motsvarande restriktivitet rekommenderas dock inte i fråga om gaspistol eller annat likartat vapen, som vid normal användning inte kan medföra bestående skada på person. Droskförare och andra som i sin yrkesutövning eller eljest är särskilt utsatta för risk för överfall bör enligt anvisningarna regelmässigt och utan större omgång få tillstånd att förvärva sådana vapen.

De sålunda gällande föreskrifterna synes mig vara lämpliga. Såsom svenska droskbilägareförbundet framhållit är det emellertid knappast att vänta, att förare som anställs tillfälligt eller i vart fall för kortare perioder själva anskaffar gaspistol, varför droskägaren har ett berättigat intresse av att utan hindrande formaliteter kunna förse föraren med sådant vapen. Detta synes lämpligen kunna tillgodoses på det sätt som överståthållarämbetet föreslagit och som allmänt godtagits av remissinstanserna, nämligen att droskägaren får låna ut sin gaspistol till föraren och i samband därmed endast behöver överlämna sitt tillståndsbevis till honom. Motsvarande bör, såsom överståthållarämbetet likaledes förordat utan att invändningar rests däremot, gälla för andra kategorier som anses vara i behov av gaspistol. Jag anser sålunda bestämmelserna i 6 § andra stycket vapenförordningen böra ändras så att för utlåning av gaspistol till anställd blott skall fordras att upplåtaren överlämnar sitt tillståndsbevis till låntagaren. Av stadgandet bör vidare framgå, att denna lättnad endast skall gälla vid utlåning till den anställde för dennes tjänst.

3. Ändring av skjutvapen

Gällande bestämmelser

Vill den som är berättigad att inneha skjutvapen ändra detta, skall han enligt 11 § *vapenförordningen* i regel söka tillstånd därtill. Tillstånd fordras sålunda till sådan ändring av vapnet, att det erhåller annan kaliber än vad som anges i tillstånds- eller deklarationsbeviset, och till annan väsentlig förändring i syfte att öka vapnets användbarhet för annat ändamål än det, för vilket vapnet huvudsakligen är avsett.

Promemorian

I promemorian refereras till en början en skrivelse den 19 maj 1959 från Husqvarna Vapenfabriks Aktiebolag vari ifrågasatts bl. a. huruvida gällande bestämmelser om ändring av vapen är tillräckliga. Det heter i skrivelsen.

Vanliga salongsgevär — exempelvis sådana som Husqvarna tillverkar och säljer — är konstruerade för patroner med relativt lågt gastryck (ungefär 1 300 atm.). Med anledning därav göres vapnet vanligtvis av relativt mjukt material. Sålunda används i pipan ofta vanligt automatjärn och i låda och slutstycke stål av ett eller annat slag, som dock inte härdas efter delarnas färdigställande. Låsningen mellan pipa och låda göres oftast inte genom gängning utan därigenom att ett hål borraras så att dess centrum går in i den cylindriska anliggningsytan mellan lådans främre insida och pipans bakre utsida. I detta hål slås sedan en bult, som håller samman pipan och lådan. Salongsgevärspipans räffelstigning, kalibermått, bombredd m. m. avpassas efter det skott man avser att skjuta — kantantändningsskottet med blykula.

Det har förekommit och förekommer fortfarande att sådana enkla vapen omändras till att skjuta patroner med centralantändning. Därvid brotschas patronläget upp och slutstycket ändras om till centralantändning, varjämte låsningen mellan slutstycke och låda på ett eller annat sätt förstärks.

Vanligen sker omändringen så, att man kan skjuta en patron av kaliber $5,6 \times 35$ R i vapnet. I normalfall har en sådan patron ett gastryck av ungefär 1 450 atm. Det finns emellertid högre laddade patroner i exakt samma yttre utförande — gastrycket går här upp till omkring 2 400 atm. Det finns också en annan patron, som oftast mycket väl låter sig införas i ett patronläge av ovannämnt utförande, nämligen den s. k. .22 Hornet. Denna patron har vanligen ännu högre gastryck än den senast nämnda.

Ofta göres omändringar av detta slag utan att tillstånd härtill begärts.

Vi hyser för vår del de allvarligaste betänkligheter mot att över huvud taget sådana omändringar göres. Det torde framgå av ovanstående att risken för olyckshändelse med vapnet ökas i synnerligen hög grad, när man i stället för att skjuta en patron av ungefär 1 300 atm. tryck skjuter en med ungefär 2 400 atm. eller ännu högre tryck. Det finns vanligen inga detaljer hos vapnet som är dimensionerade för detta ungefär dubbelt så höga gastryck.

Det bör observeras att i princip inga hinder möter att omändra salongsgevär för ännu starkare patroner, ex. .222 Remington och .220 Swift med gastryck på och över 3 000 atm.

Skrivelsen utmynnar i ett förslag till ändring av 11 § vapenförordningen, innebärande att i paragrafen uttryckligen anges, att särskilt tillstånd skall sökas för sådan förändring av vapnet, att det erhåller annat patronläge samt för ändring av vapnets slutstycke eller införande av repetersystem eller dylikt.

Paragrafens nuvarande lydelse lämnar enligt promemorian otvivelaktigt rum för ganska ingripande förändringar av ett vapen utan särskilt tillstånd. Ett skjutvapen utgör emellertid, framhålls det, en konstruktion som avvägs med hänsyn till förutsedda påfrestningar. En förändring av vapnet, utförd utan kännedom om vapnets hållfasthet, kan medföra, att vapnet blir en fara för såväl skytten som omgivningen. Det framstår därför som angeläget, att bestämmelserna om tillståndstvång vid väsentlig förändring av skjutvapen skärps. I promemorian förutsättes vidare, att vederbörande myndigheter vid tillståndsprövningen anlitar nödig sakkunskap.

Smärre ändringar, som inte hänför sig till vapnets konstruktion, såsom vapnets förseende med särskilt sikte och dylikt, föreslås som tidigare få företas utan särskilt tillstånd.

Ändringen i 11 § anses böra formuleras så, att förutom ändring av vapnets kaliber även all annan väsentlig förändring av vapnet skall kräva särskilt tillstånd, varvid i förtydligande syfte sådan förändring exemplifieras såsom förkortning av pipan, ändring av patronläget eller slutstycket eller införande av repetersystem.

11 § anses vidare i sin föreslagna lydelse böra kompletteras med föreskrifter och anvisningar rörande tillämpningen, i vilka innebörden av väsentlig förändring närmare bestämmes. Ändringar, som medför vid materialvalet och konstruktionen icke beaktade påfrestningar på vapnets olika delar, samt ändringar av vapnets konstruktionstyp bör som regel bedömas såsom väsentliga.

Remissyttrandena

I remissyttrandena betonas allmänt det befogade i den föreslagna ändringen. *Försvarsstaben* och *armétygförvaltningen* förutsätter att tillstånd som regel inte bör lämnas i fråga om vapen av modell som ingår i krigsmaktens utrustning. Lämpligheten av att expertis anlitas vid tillståndsprövningen understryks av *länsstyrelsen i Jämtlands län* och *1949 års jaktutredning*. Enligt utredningen bör föreskrifterna och anvisningarna utarbetas under medverkan av vapenteknisk expertis, inte minst i fråga om jaktvapen, eftersom det gäller att ge normer för prövning inte bara av ett vapens användbarhet utan också av dess lämplighet. Sistanämnda synpunkt är av betydelse från djurskyddssynpunkt.

Ett par remissinstanser gör vissa invändningar beträffande förslaget till bestämmelsernas utformning. *Sälunda anser statsåklagaren i Göteborg* att exempel på tillståndskrävande ändringar bör intagas i föreskrifterna och

anvisningarna i stället för i författningstexten. *Krigsmaterielinspektören* förordar att författningstexten utformas så att vidtagande av annan väsentlig förändring av vapnet än ändring av kalibern skall syfta till »att göra vapnet användbart för annat ändamål än det för vilket vapnet huvudsakligen är avsett».

Departementschefen

Kravet på tillstånd till ändring av skjutvapen infördes år 1949. Orsaken var främst att innehavare av mausergevär, som inköpts från kronans förråd, i ganska stor utsträckning låtit ändra vapnen till jaktgevär (älgstudsare) och att tillstånd därtill enligt praxis ej ansetts erforderligt. Stadgandet i 11 § vapenförordningen har utformats med hänsyn till detta syfte. Utan tillstånd torde alltjämt kunna vidtagas sådana ändringar, som inte avser vapnets kaliber och ej heller syftar till att öka vapnets användbarhet för annat ändamål än det för vilket vapnet huvudsakligen är avsett.

Uppenbarligen innebär det, som Husqvarna Vapenfabriks Aktiebolag framhållit i sin i promemorian återgivna skrivelse, stora risker när vapen ändras för att möjliggöra användande av patroner med högre gastryck än det vapnet är konstruerat för. Även andra ändringar, som hänför sig till vapnets konstruktion, kan medföra ej förutsatta påfrestningar på vapnet. Det föreligger enligt min mening inte något beaktansvärt intresse av att möjlighet finns för vapeninnehavare att fritt få företaga så väsentliga ändringar. De jakt- och skyttesammanslutningar som yttrat sig över ändringsförslaget i promemorian har inte haft något att invända emot att tillståndsplikt stadgas för sådana ändringar av vapen och även övriga remissinstanser anser detta befogat.

Väsentliga ändringar av skjutvapen bör alltså inte få göras utan tillstånd även om ändringarna endast syftar till att öka vapnets användbarhet för det ändamål för vilket vapnet är avsett. Nu gällande begränsning av tillståndstvånget i detta hänseende bör därför utgå ur stadgandet i 11 §. Det synes mig vidare lämpligt att exempel på vad som avses med väsentliga ändringar intages i författningstexten. I föreskrifterna och anvisningarna bör i samråd med vapenteknisk expertis ytterligare ledning ges för bedömandet av vad som bör anses såsom väsentlig förändring av vapen.

4. In- och utförsel av skjutvapen och ammunition

Gällande bestämmelser

Tillstånd att inneha skjutvapen sökes enligt 5 § 1 mom. *vapenförordningen* hos polismyndigheten i den ort, där sökanden har sitt hemvist, eller om han har sitt hemvist i Stockholm hos överståthållarämbetet. Motsvarande

bestämmelser gäller enligt 21 § 1 mom. för ansökan om tillstånd att förvärva ammunition.

Tillstånd att idka handel med skjutvapen sökes hos länsstyrelsen i det län, där rörelsen skall utövas.

Enligt 35 § 1 mom. må skjutvapen och ammunition ej införas till riket utan tillstånd. Sådant tillstånd meddelas i fråga om den som bedriver tillverkning av eller handel med skjutvapen av länsstyrelsen i det län, där rörelsen utövas, och i övriga fall av länsstyrelsen i det län, där sökanden har sitt hemvist, eller, om han ej har hemvist i riket, av länsstyrelsen i det län, där förtullning av varan skall äga rum. Om någon vill införa skjutvapen eller ammunition för deltagande i tävling eller övning, som anordnas av sammanslutning som avses i 9 §, må dock tillstånd sökas hos länsstyrelsen i det län, där sammanslutningens styrelse har sitt säte. Avser ansökan om införseltillstånd jämväl tillstånd att utan hinder av gällande utförselbud inom viss tid återutföra vapen, som sökanden innehar för personligt bruk, eller ammunition till sådant vapen, ankommer det på länsstyrelsen att upptaga ansökningen även i denna del till prövning. Den som fått tillstånd att införa skjutvapen och ammunition äger inneha egendomen för det ändamål tillståndet avser. Beträffande ansökan om tillstånd till införsel skall tidigare redovisade bestämmelser angående ansökan om förvärv och innehav av vapen och ammunition gälla i tillämpliga delar.

För resande tillhöriga vapen och ammunition, som införs för den resandes personliga bruk, åtnjutes tullfrihet enligt 5 § d) *tulltaxeförordningen den 4 oktober 1929*.

Då resande för personligt bruk hit till riket medför skjutvapen eller ammunition utan att ha erhållit föreskrivet införseltillstånd, må egendomen åter utföras, såvida den i behörig ordning anmälts till tullklarering. Sådan egendom omhändertages med stöd av 35 § 2 mom. *vapenförordningen* och 10 § *tullstadgan* av vederbörande tullmyndighet. Återutföres egendomen icke inom fyra månader efter det tullanstalt mottagit egendomen eller inom den längre tid generaltullstyrelsen i särskilt fall bestämmer, tillfaller den kronan.

För utförsel av vapen och ammunition erfordras särskilt tillstånd enligt *kungörelsen den 25 november 1949 angående förbud mot utförsel från riket av krigsmateriel*. Ansökningar om tillstånd till utförsel av krigsmateriel prövas i allmänhet av chefen för handelsdepartementet. I kungörelsen erinras dock om möjligheten enligt 35 § vapenförordningen att söka tillstånd hos länsstyrelsen för utförsel av vapen och ammunition, som införts till riket. Vidare föreskrives i kungörelsen, att om någon vill för personligt bruk utföra vapen eller ammunition från riket och inom viss tid ämnar återinföra vapnet eller överbliven ammunition, äger den länsstyrelse, som enligt vapenförordningen må bevilja tillstånd till införseln, jämväl meddela tillstånd till utförseln. Vill sammanslutning, som avses i 9 § vapenförord-

ningen, för medlems räkning utföra vapen eller ammunition för användning vid utomlands anordnad tävling eller övning, i vilken sammanslutningen ämnar delta, må utförelsetillstånd meddelas av länsstyrelsen i det län där sammanslutningens styrelse har sitt säte.

För svenska, danska, finska och norska medborgare gäller liberalare regler för införsel av skjutvapen. Sålunda får sådana medborgare till riket införa sedvanliga jakt- och tävlingsskjutvapen jämte tillhörande ammunition från Danmark, Finland och Norge för tillfällig användning vid jakt eller tävling mot det att vederbörande vid införseln avlämnar skriftlig deklARATION till tullmyndigheten i införselorten och för samma myndighet uppvisar antingen sådant tillstånds- eller anmälningsbevis, som erfordras för vapeninnehavet i det av nämnda länder, där vapnen innehaves, eller bevis, att tillstånd eller anmälan inte krävs i ifrågavarande land. Vapen och ammunition, som införts till Sverige på detta sätt, får utan särskilt tillstånd innehavas av den, som infört egendomen, under högst tre månader från införseldagen, varvid vapenförordningens bestämmelser i övrigt om innehav av vapen och ammunition skall äga motsvarande tillämpning. Återutförelse må enligt 2 § krigsmaterielexportförbudskungörelsen äga rum i samma ordning som införseln.

Promemorian

I promemorian erinras till en början om de lättnader som 1955 genomfördes för svenska, danska, finska och norska medborgare att för tillfällig användning här i riket in- och utföra sådana sedvanliga jakt- och tävlingvapen jämte ammunition, som behörigen innehaves i nordiskt land. Till grund för dessa lättnader låg uttalanden av svenska gruppen av nordiska parlamentariska kommittén för friare samfärdsel m. m. i en den 10 juli 1953 avgiven promemoria, i vilken anfördes bl. a.

Det synes kommittén vara ändamålsenligt, att föreskrifterna rörande resandes in- och utförelse av vapen och ammunition för bruk under tillfällig vistelse i landet resp. utlandet helt frikopplas från övriga bestämmelser om in- och utförelse av vapen. För bedömning av frågan huruvida vapen skall få tillfälligt införas resp. utföras genom resandetrafiken bör enligt kommitténs uppfattning andra synpunkter ligga till grund än vid kommersiell eller annan slutgiltig in- eller utförelse av vapen.

Önskvärd kontroll över att vapen inte definitivt in- eller utförs mellan de nordiska länderna utan myndigheternas godkännande, borde enligt kommittén kunna verkställas enbart genom anteckning vid gränstullstationerna på visst närmare föreslaget sätt om införseln och återutförelsen, respektive utförelsen och återinförelsen av ifrågavarande vapen.

I departementspromemorian påpekas, att den som i Sverige innehar vapen med vederbörligt tillstånd och som önskar taga med sig vapnet vid besök i annat nordiskt land dock alltjämt är skyldig att söka tillstånd till

utförseln och återinförseln av vapnet. Det framhålls som önskvärt att lättnader så långt möjligt genomförs i fråga om denna skyldighet. Hela frågan om utförsel och återinförsel av vapen bör enligt promemorian emellertid ses i ett vidare sammanhang. Härom uttalas bl. a. följande.

I själva verket kan det ifrågasättas om det finns skäl att överhuvud upprätthålla kravet att den, som i Sverige behörigen innehar vapen för personligt bruk och som vill medtaga vapnet vid resa till annat land, skall söka tillstånd att utföra och därefter återinföra vapnet. Tillståndstvånget medför i praktiken bl. a. att vapeninnehavare, som tjänstgör på svenskt fartyg i utrikes fart och som vill medföra vapen för personligt bruk ombord på fartyget, måste utverka länsstyrelsens tillstånd till utförsel av vapnet och om han senare önskar föra vapnet i land även ha tillstånd till införseln, och en tävlingsskytt, som måhända åtskilliga gånger om året medför sitt vapen till tävlingar i olika främmande länder, måste varje gång söka tillstånd till utförsel och återinförsel av vapnet.

Efter erinran om förbudet att utan tillstånd utföra krigsmateriel, bl. a. skjutvapen och ammunition, anföres vidare.

Syftet med förbudet torde vara att förhindra en okontrollerad handel med krigsmateriel från Sverige, vilken bl. a. skulle kunna leda till internationella förvecklingar. Även intresset av att bevara konstruktionshemligheter avseende krigsmateriel torde ha motiverat förbudet.

Ett skjutvapen, som är avsett för personligt bruk, kan emellertid inte betraktas såsom ett krigsredskap i första hand. Inte heller torde genom utförsel av ett sådant vapen några mera betydelsefulla konstruktionshemligheter avslöjas för främmande makt. Det framstår därför som en onödig omgång, att utförseltillstånd skall sökas för vapnet då det utföres av enskild person, som enligt 3 § vapenförordningen är berättigad att inneha det här i riket.

Beträffande bestämmelserna om tillstånd till återinförsel av vapen, avsedda för personligt bruk, jämte till vapnet hörande ammunition uttalas i promemorian.

Vad angår tillståndstvånget för återinförsel kunde det synas självfallet, att den som fått tillstånd att i Sverige inneha vapen och ammunition skulle kunna efter besök utomlands införa egendomen till riket utan särskilt tillstånd. Vid länsstyrelsens prövning av ansökan om införseltillstånd skall nämligen i tillämpliga delar gälla vad som föreskrivits beträffande tillstånd till förvärv och innehav av vapen och ammunition. I verkligheten sker alltså i dessa fall en förnyad prövning av ett redan givet tillstånd att inneha egendomen. Härvid kan det inträffa att samma länsstyrelse på kort tid flera gånger får företaga samma prövning, exempelvis när det gäller tävlingsskytt eller den som tjänstgör på fartyg i utrikes fart. Det kan också tänkas att den, som fått tillstånd att inneha vapen och som medför vapnet vid vistelse utomlands, vägras införseltillstånd och således ej längre får inneha vapnet i riket, oaktat omständigheterna inte är sådana att hans tillstånd till innehavet skulle ha återkallats, om han ej utfört vapnet.

Tillståndstvånget vid införsel av vapen och ammunition, som vederbörande är berättigad inneha här i riket, synes alltså från både sakliga och principiella synpunkter omotiverat.

I promemorian förordas därför att tillstånd ej skall krävas då enskild person för personligt bruk utför vapen, som han enligt 3 § vapenförordningen är berättigad att inneha här i riket, jämte erforderlig, till vapnet hörande ammunition. Eftersom härigenom endast avses att underlätta utförandet av enstaka skjutvapen för rent personligt bruk, anses motsvarande lättnad ej böra införas för sammanslutning som avses i 9 § vapenförordningen.

Vad gäller återinförelse av vapen bör enligt promemorian övervägas att genom ändring i *vapenförordningen* införa en sådan ordning, att såväl enskild person som i 9 § vapenförordningen avsedd sammanslutning utan särskilt tillstånd får införa *dels* skjutvapen, som vederbörande enligt 3 § och motsvarande bestämmelser är berättigad att inneha här i riket, *dels ock* här i riket behörigen förvärvat ammunition. Genom en ändring av dylik innebörd anses icke de krav, som gäller för innehav av vapen jämte ammunition, bli eftersatta men ett betydligt enklare förfarande i avsedda fall vinnas, i det att det blir tillräckligt att vederbörande uppvisar tillståndsbeviset eller deklara-tionsbeviset för tullmyndigheten.

I anslutning härtill föreslås en jämkning av ordalydelsen i 35 § 1 mom. femte stycket så att bestämmelserna om införelse av vapen från Danmark, Finland eller Norge inte kommer att gälla vapen som vederbörande har tillstånd att inneha här. Svensk medborgare, som är berättigad att inneha vapen i något av våra nordiska grannländer, skall däremot liksom hittills få avge föreskriven skriftlig deklara-tion till tullmyndigheten i de fall författningsrummet avser.

Den sålunda föreslagna ordningen för ut- och införelse av vapen anses i vissa fall kunna leda till mindre önskvärda resultat. Eftersom införelsetillstånd berättigar till innehav av egendomen för det ändamål tillståndet avser skulle den, som en gång fått tillstånd att för personligt bruk införa vapen, utan tillstånd kunna utföra vapnet och därefter återinföra det utan nytt införelsetillstånd. En förnyad prövning finnes härvid ibland vara befogad. Som exempel nämns att en utlänning, som får tillstånd att införa vapen vid tillfällig vistelse i Sverige, kan antas vilja på nytt införa vapnet först sedan lång tid förflutit efter det tillståndet gavs. Även eljest finnes omständigheterna kunna göra en förnyad prövning önskvärd. Länsstyrelsen föreslås för sådana fall få möjlighet att vid meddelande av införelsetillstånd föreskriva, att tillståndet medför rätt att inneha vapnet här i riket endast under viss tid.

I detta sammanhang behandlas i promemorian fråga om överflyttning av tillståndsgivningen för ut- och införelse av vapen i de fall, då beslutanderätten nu ankommer på länsstyrelsen, från denna till polismyndigheten. En sådan överflyttning har ifrågasatts av länsstyrelsen i Södermanlands län i en till departementet avlämnad uppgift angående lämpliga decentraliseringsåtgärder beträffande landskansliets verksamhetsområde. I promemorian anføres.

Genomförs de föreslagna lättnaderna i fråga om tillståndstvång vid införsel av skjutvapen torde tillståndsärendena till stor del komma att avse rätt för tillverkare och handlande att införa vapen. Meddelande av tillstånd till handel med skjutvapen och återkallande av sådant tillstånd ankommer på länsstyrelsen i det län där rörelsen skall utövas. Det synes med hänsyn härtill ändamålsenligt att tillstånd till införsel av vapen, såsom nu är fallet, meddelas av samma myndighet. I dessa fall, liksom då det gäller tillstånd för tillverkare till införsel, torde det dessutom ofta vara fråga om införsel av en större mängd vapen. Även detta förhållande synes tala för att tillståndsprovningen bör ske hos länsstyrelse och icke hos polismyndighet.

Prövning av tillstånd till utförsel av vapen kommer, om vad härutinnan föreslagits genomföres, att ske hos länsstyrelsen endast då sammanslutning som avses i 9 § *vapenförordningen* ansöker om utförseltillstånd. Eftersom det också i dessa fall ofta torde sökas tillstånd att utföra ett flertal vapen samtidigt, torde prövning av ansökningarna böra liksom nu ske hos länsstyrelsen.

Remissyttrandena

De föreslagna lättnaderna beträffande ut- och införsel av skjutvapen lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. *Statens handelslicensnämnd* och *länsstyrelsen i Kronobergs län* uttalar, att dessa lättnader i allt väsentligt undanröjer nu erforderliga besvärliga och onödiga formaliteter.

Erinringar mot förslaget framställs av *föreningen Norrbottens läns landsfiskaler*. Föreningen erinrar om de många vapenstölderna som nu äger rum och framhåller, att en hel del stulna vapen otvivelaktigt smugglas ur landet. Rent praktiskt finner föreningen det lättare med övervakning, om särskilt tillståndsbevis fordras för in- och utförsel, och ett ansökningsförfarande bör ej förorsaka så stort besvär om ansökan, såsom föreningen föreslår, sker hos polismyndigheten. *Länsstyrelsen i Norrbottens län*, som tillstyrker ändringsförslaget, finner det ej oundgängligen nödvändigt att polismyndigheten inkopplas på utförselärendena utan anser kontrollen böra fungera tillräckligt effektivt genom skyldigheten att vid in- och utförsel uppvisa vapenlicens. Länsstyrelsen håller för sannolikt att smugglingen söker sig andra vägar än över tullstationerna.

Även *statsåklagaren i Stockholm* ställer sig negativ till lättnader i fråga om utförsel av vapen. Statsåklagaren anser att man inte bör bortse från det förhållandet, att enskilda personer, t. ex. i en förtäckt politisk frivillig rörelse, i betydande utsträckning och utan avgörande hinder skulle kunna utföra vapen från Sverige att användas vid rörelsens insatser utomlands, något som möjligen kunde leda till internationella förvecklingar. Däremot finner statsåklagaren utförseltillstånd utan olägenhet kunna meddelas, exempelvis när det gäller tävlingsskytt, för längre tid och ej för varje tillfälle då vapnet skall utföras.

Försvarsstaben anser, att särskilda bestämmelser bör utfärdas för att

åstadkomma en begränsning av det antal vapen som får utföras av den, som har tillstånd att inneha flera vapen. Förbudet att utan tillstånd utföra kul- sprutepistol bör kvarstå, hävdar *länsstyrelsen i Stockholms län*.

Överståthållarämbetet föreslår att även sammanslutning som avses i 9 § vapenförordningen skall äga rätt att utan tillstånd tillfälligt utföra sammanslutningen tillhöriga eller för annans räkning omhänderthavda vapen. Enligt ämbetets erfarenhet avser ansökan från sådan sammanslutning om utförelse regelmässigt medlemmars vapen, vilka av transporttekniska skäl utföres av sammanslutningen. Motsvarande förslag framställs av *poliskammaren i Göteborg* och *skytteförbundens överstyrelse*.

Det övervägande antalet remissinstanser yttrar sig inte rörande frågan om överflyttning från länsstyrelsen till polismyndigheten av prövning- en av vissa in- och utförelseärenden. Endast *länsstyrelsen i Jämtlands län* uttalar sin anslutning till de i promemorian framlagda synpunkterna. Å andra sidan har blott ett fåtal instanser ansett en överflyttning böra ske, nämligen *länsstyrelserna i Älvsborgs* och *Norrbottnens län* samt *föreningen Norrbottens läns landsfiskaler*. Förstnämnda länsstyrelse finner en överflyttning befogad, åtminstone i fråga om skjutvapen för rent personligt bruk, i vilka fall för prövningen i tillämpliga delar gäller vad som är föreskrivet beträffande tillstånd till förvärv och innehav av vapen och ammunition.

Departementschefen

De år 1955 genomförda ändringarna i bestämmelserna om in- och utförelse av skjutvapen avsåg att underlätta för medborgare i ett nordiskt land att föra vapen med sig till annat nordiskt land. Svensk medborgare som vill utföra vapen som han har tillstånd att inneha här i riket måste dock alltså begära utförelsetillstånd. I praktiken måste han också begära tillstånd till återinförelsen av vapnet.

Såsom anföres i promemorian bör emellertid i detta sammanhang hela frågan om tillståndsplikt för utförelse och återinförelse av vapen, som någon är berättigad att för personligt bruk inneha i Sverige, omprövas. Det finns självfallet inte anledning att hindra den, som har licens för ett vapen i Sverige, att införa och inneha vapnet här blott därför att han medfört vapnet vid besök i annat land. En prövning vid införelse vore befogad om den fyllde annat ändamål än kontroll av vederbörandes lämplighet att inneha vapen, vilket dock inte är fallet. Inte heller torde syftet med förbudet att utan tillstånd utföra krigsmateriel motivera att sådant förbud upprätthålles beträffande vapen, som nu är i fråga. Jag biträder därför det i promemorian upptagna och av så gott som samtliga remissinstanser gillade förslaget att från tillståndstvånget undanta utförelse och återinförelse av skjutvapen, som enskild person är berättigad att för personligt bruk inneha här i riket jämte till vapnet hörande ammunition. Motsvarande lättnad bör även gälla vid införelse av vapen som innehaves av sammanslutning här i riket. De så-

lunda förordade lättnaderna föranleder ändringar i 35 § 1 mom. vapenförordningen.

Den som inte har tillstånd att inneha vapen i Sverige skall även framgent vara skyldig att söka tillstånd för införsel av vapen i riket. Ett införseltillstånd måste emellertid självfallet medföra rätt att inneha vapnet i landet. För att den tidigare berörda ändringen i 35 § 1 mom. vapenförordningen inte skall få den konsekvensen, att ett en gång givet införseltillstånd kan återopas för rätt att efter utförsel ånyo återinföra vapnet under obegränsad tid, bör i samma författningsrum göras ett tillägg av innebörd att den med tillståndet följande rätten att inneha vapnet i landet må begränsas att avse viss tid.

Som jag inledningsvis anført har tillståndsprövningen i vapenärendena efter hand överflyttats från länsstyrelserna till polismyndigheterna utom i Stockholm, där prövningen i samtliga dylika ärenden ankommer på överståthållarämbetet. Prövningen av vissa vapenärenden åvilar dock fortfarande länsstyrelserna. Det gäller framför allt tillstånd till handel med skjutvapen samt tillstånd för tillverkare, handlande och enskilda att införa och i vissa fall utföra vapen. Genomföres de föreslagna lättnaderna i tillståndsskyldigheten för ut- och återinförsel av skjutvapen torde antalet ansökningar från enskilda personer om export- och importlicens komma att minska väsentligt. Härigenom åstadkommes givetvis även en lättnad i arbetsbelastningen på länsstyrelserna. Att överflytta prövningen av övriga ärenden angående in- och utförsel av vapen till polismyndigheten synes av skäl som anföres i promemorian inte lämpligt. Jag kan sålunda inte ansluta mig till det av länsstyrelsen i Södermanlands län och ett par remissinstanser framförda förslaget därom. Inte heller anser jag det lämpligt att vissa införselärenden handläggs av länsstyrelsen och andra av polismyndighet. Nu gällande ordning för tillståndsprövningen synes därför böra bibehållas.

5. Förverkande av skjutvapen och ammunition m. m.

Gällande bestämmelser

Straffbestämmelser samt föreskrifter om förverkande av vapen och ammunition återfinnes i 36 § *vapenförordningen*. Straffet är dagsböter eller fängelse bl. a. för den, som innehar skjutvapen utan att vara berättigad därtill eller, med uppenbart missbruk av sin rätt att inneha skjutvapen, använder vapnet för annat ändamål än det, vartill han är berättigad, eller ändrar vapen utan erforderligt tillstånd eller underlåter att avlämna vapen och ammunition jämflikt särskilda föreskrifter härom eller utan tillstånd förvärvar ammunition. I samtliga nämnda fall skall egendomen förklaras förverkad till kronan. Rätten kan emellertid underlåta att förklara egendomen förverkad, om förseelsen skett av förbiseende eller eljest särskilda skäl föreligger därtill. Om egendomen inte finns i behåll, må i stället dess värde för-

klaras förverkat. När vapen förklaras förverkat, må även för vapnet avsedd ammunition, som innehaves av den dömde, förklaras förverkad.

Beträffande påföljd för olovlig införsel av vapen eller ammunition och för försök därtill hänvisas i 36 § 6 mom., i detta lagrums lydelse från och med den 1 januari 1961 (SFS 450/1960), till vad därom stadgas i *lagen om straff för varusmuggling*. Enligt denna lag (SFS 418/1960), som träder i kraft nyssnämnda dag, är straffet för varusmuggling normalt dagsböter, lägst tio, eller fängelse. I 9 § samma lag föreskrivs att gods, som varit föremål för varusmuggling, skall förklaras förverkat till kronan. Finns egendomen inte i behåll, må i stället dess värde förklaras förverkat. Är förverkandepåföljden uppenbart obillig, må den emellertid helt eller delvis efterges.

I övrigt kan nämnas, att den, som vid utlåning av skjutvapen bryter mot formföreskrifterna i 6 § andra stycket *vapenförordningen*, straffas med böter från och med tio till och med trehundra kronor.

Adagalägger innehavare av skjutvapen sådana egenskaper, att han inte vidare bör betros med vapeninnehav, eller finnes han olämplig att inneha skjutvapen till följd av sjukdom, alkoholmissbruk eller dylikt, kan enligt 14 § tillstånd att inneha vapen återkallas eller, i fråga om deklarerat vapen, förbud meddelas mot fortsatt vapeninnehav. Så kan också ske om det eljest förekommer skälig anledning därtill. I nu avsedda fall må även för vapeninnehavaren utfärdat tillstånd rörande ammunition till vapnet återkallas. Tillstånd att förvärva ammunition kan i övrigt återkallas, om tillståndshavaren utan att vara berättigad därtill överlåtitt eller eljest missbrukat ammunition, som han förvärvat på grund av tillståndet, eller om eljest skälig anledning förekommer därtill.

Om tillstånd att inneha vapen återkallats eller förbud mot innehav av vapen meddelats, åligger det jämlikt 15 § innehavaren att efter anmaning ofördröjligen avlämna vapnet jämte till vapnet hörande ammunition ävensom tillstånds- eller deklara-tionsbeviset rörande vapnet till myndighet som avses i 5 § 1 mom. eller till den, myndigheten bestämmer. Vapnet och ammunitionen inlöses därefter av kronan i enlighet med bestämmelser i 16 §, såvida egendomen ej förklaras förverkad eller innehavaren inom viss tid styrker, att egendomen överlåtitts till någon som äger inneha den eller att egendomen eljest tillhör annan, som själv är berättigad inneha den. Bestämmelserna i 15 och 16 §§ skall enligt 17 § äga motsvarande tillämpning vid avslag på ansökan om tillstånd att inneha vapen, som förvärvats genom arv eller testamente eller på grund av giftorätt, såframt inte sökanden inom viss tid styrker, att vapnet överlåtitts till någon, som äger inneha det, eller att det gjorts varaktigt obrukbart.

Slutligen må anmärkas, att domstol skall underrätta myndighet, som avses i 5 § 1 mom. första stycket, bl. a. när domstolen dömt någon för sådana förseelser som omförmäles i 36 §.

Promemorian

Efter redogörelse för de fall då påföljd ifrågakommer enligt 36 § 1 mom. vapenförordningen, behandlas i promemorian spörsmålet, om vapen och ammunition bör kunna förklaras förverkade, även om straff enligt förordningen inte ådömes, såsom vid inträdd preskription eller vid eftergift av åtal.

Till en början erinras i promemorian om att preskription av åtal för förseelser mot vapenförordningen inträder om åtal ej sker inom två år. I flera fall anses ett underlåtet förverkande efter inträdd åtalspreskription inte medföra orimliga resultat. När det gäller olovligt innehav av vapen förutsättes för preskription, att det olovliga vapeninnehavet sedan minst två år upphört, enär preskriptionstiden för förseelsen inte börjat löpa förrän så skett. Innehar den felande inte längre vapnet, kan det icke förklaras förverkat. I sådant fall kan det dock vara önskvärt, att vapnets värde eller i varje fall därför avsedd ammunition, som kan finnas kvar hos den felande, förklaras förverkad. Har någon använt vapen för annat ändamål än det var till han är berättigad, finns möjlighet att återkalla meddelad vapenlicens, varefter vapnet inlöses. Det kan dock från vissa synpunkter anses otillfredsställande att lösesumma i så fall skall erläggas. Motsvarande gäller vid obehörig ändring av vapen.

De konsekvenser, som skulle inträda om olovligen förvärvad ammunition ej kunde förklaras förverkad sedan förseelsen preskriberats, anses i promemorian ej böra godtagas. Den felande skulle nämligen i så fall fritt kunna behålla ammunitionen. För den händelse ammunitionen passar till ett vapen, som vederbörande innehar, torde ammunitionen visserligen böra betraktas såsom till vapnet hörande och således kunna förverkas eller indragas i samband med vapnet. Ammunition, som inte kan anses höra till vapen, som vederbörande innehar, anses emellertid böra kunna på något sätt övertagas av kronan, även om straff ej kan ådömas. Antingen bör en ändring ske i vapenförordningens bestämmelser om inlösen m. m. av innebörd, att ifrågavarande ammunition efter anmaning ofördröjligen skall avlämnas till tillståndsmyndigheten och sedermera inlösas av kronan, eller — vilket synes vara att föredra — en uttrycklig regel införas om att ammunitionen kan förverkas, även om straff ej kan ådömas.

Även vid åtalseftergift anses det påkallat att förverkande kan ske utan samband med ådömande av straff. Här om anföres i promemorian.

Om eftergift av åtal stadgas i 20 kap. 7 § *rättegångsbalken* att allmänt åtal av åklagaren må efterges bl. a. om brottet förövat, innan den misstänkte dömts för annat av honom förövat brott eller till fullo undergått straff eller annan påföljd för sådant brott, och det är uppenbart, att brottet i jämförelse med det andra brottet är med hänsyn till påföljden utan nämnvärd betydelse. Var den misstänkte vid brottets begående ej 18 år, må dessutom enligt *lagen den 19 maj 1944 om eftergift av åtal mot vissa underåriga* åtal för brottet efterges dels om vederbörande omhändertagits

för skyddsuppfostran eller blivit föremål för liknande åtgärd eller utan dylik åtgärd får särskild tillsyn eller lämplig sysselsättning samt det finns skäl att anta att vad som är lämpligast för hans tillrättaförande härigenom vidtas, dels ock om brottet är ringa och det uppenbarligen skett av okynne eller förhastande. Om åtal för förseelse mot vapenförordningens bestämmelser efterges med stöd av nu berörda stadganden, får den felande behålla vapen och ammunition, som han olovligen innehar, såvida möjlighet inte finns att föra särskild talan om förverkande av egendomen. Det kan också tänkas att vederbörande åklagare underlåter att meddela en eljest befogad åtalseftergift i fråga om sådan förseelse, om ådömande av straff förutsätts för förverkande. Ingetdera av dessa alternativ synes böra godtas.

Sammanfattningsvis konstateras att starka skäl talar för att möjlighet bör finnas att förklara vapen och ammunition förverkade, även om straff ej ådömes. Enär nuvarande lydelse av 36 § 1 mom. vapenförordningen förmodas kunna föranleda uppfattningen att så ej kan ske, anses stadgandet böra ändras så att full tydlighet ernås härvidlag. Ändringen föreslås ske så, att stadgandet om förverkande intages i ett nytt andra stycke och erhåller den lydelse att egendom, med vilken förfarits på sätt i första stycket sägs, skall förklaras förverkad, om det ej är uppenbart obilligt.

Härefter uppmärksammas frågan vilken åtgärd som skall vidtagas med skjutvapen jämte därtill hörande ammunition, som någon innehar utan att vara berättigad därtill men som prövas jämlikt vapenförordningen eller lagen om straff för varusmuggling inte böra förklaras förverkat. Sådant vapen föreslås skola inlösas av kronan, därest vederbörande inte kan få licens för vapnet eller vapnet, om tillstånd ej söks, inte inom viss tid antingen överlåtits till någon som får inneha det eller gjorts varaktigt obrukbart. Bestämmelser härom föreslås inflyta i 17 § vapenförordningen. Slutligen framhålls att denna ändring torde böra medföra en utvidgning av domstols underrättelseplikt till att avse även de fall, då förverkandepåföljd helt eller delvis eftergivits.

Remissyttrandena

Vad som anföres i promemorian om behovet att kunna förklara vapen och ammunition förverkade även om straff ej kan ådömas godtages utan närmare kommentarer i de flesta remissyttrandena. Att sådan möjlighet bör finnas betonas av *justitiekanslersämbetet*, *statsåklagaren i Göteborg*, *föreningen Sveriges landsfogdar*, *poliskammaren i Borås* och *1949 års jakf-utredning*.

Mera utförligt behandlas frågan av *utredningen rörande specialstraff-rätten*, som i anslutning till vad utredningen anfört i sitt betänkande »Förverkande på grund av brott» (SOU 1960: 28) ställer sig i viss mån kritisk till de föreslagna reglerna. Utredningen hävdar, att förverkande efter inträdd preskription kan vara befogat, om förverkandet tjänar syftet att av-

värja fara som kan uppstå genom att vapnet stannar hos sin ägare. Från denna synpunkt vänder sig utredningen mot vad som anförts i promemorian därom, att förverkande i här avsedda fall bör kunna komma ifråga för att vapenägaren inte skall få ut lösesumma för vapnet. Såsom påpekas i promemorian finner utredningen problemet ha betydelse främst när det gäller ammunition som förvärvats utan tillstånd. Även om inlösningsregler vore mer tilltalande i detta fall liksom i fråga om vapen, vill utredningen inte bestrida att en förverkanderegeln kan vara lättare att infoga i författningen. Utredningen har därför ingen invändning mot att en förverkanderegeln på föreslaget sätt knytes till straffstadgandet i 36 § förordningen. Vidare ifrågasätts om inte uttrycket »skall förklaras förverkad till kronan, om det ej är uppenbart obilligt» kan bytas ut mot »må förklaras förverkad till kronan». Slutligen påpekas, att åtal kan underlåtas, förutom enligt reglerna om åtalseftergift, även med stöd av lagen om ungdomsfängelse, lagen om nykterhetsvård och barnavårdslagen. Därtill kommer möjligheten av förverkande efter gärningsmannens död samt då överträdelser ej kan medföra straff på grund av den handlandes underårighet eller psykiska abnormitet.

Innebörden i g ä l l a n d e b e s t ä m m e l s e r diskuteras bl. a. av *hovrätten för Nedre Norrland*. Hovrätten hävdar, under hänvisning till nysnämnda betänkande, att förefintliga rättsfall inte ger någon allmänt godtagen lösning av problemet i vad mån den omständigheten, att en straffrättslig bestämmelse kräver fällande dom, hindrar förverkande då sådan dom av någon anledning ej kan meddelas. I de författningar som tillämpats i rättsfallen förutsattes enligt ordalagen för förverkande att någon dömts till straff. Såsom 36 § vapenförordningen avfattats torde hinder ej möta att förordna om förverkande oavsett huruvida straff ådömes. Hovrätten förordar därför att nuvarande lydelse av 36 § 1 mom. första stycket bibehålles, varvid dock orden »den dömd» i andra stycket bör utgå till förhindrande av missförstånd. Mot en ändring av stadgandet anser hovrätten även tala det förhållandet, att en allmän revision av specialstraffrättens förverkandebestämmelser synes vara att vänta.

Även *justitiekanslersämbetet* tar upp frågan om icke redan nu finns möjlighet att förverka vapen och ammunition, även om straff ej kan ådömas. Det synes ämbetet berättigat hävda att bestämmelserna i 5 kap. 13 § andra stycket strafflagen om ådömande av förverkande i händelse av förbrytares död och i samma kapitel 19 a § om sådant ådömande, då straff är förfallet, i princip är analogiskt tillämpliga inom specialstraffrätten. Vad angår spörsmålet, huruvida förverkandebestämmelserna i vapenförordningen förutsätter straffdom, synes olika meningar kunna råda. De fall då åtal för en gärning som kan föranleda förverkande eftergives, torde i förevarande hänseende böra behandlas på samma sätt som de fall, då straff för gärningen är förfallet. Ämbetet fortsätter.

Den här förut uppställda frågan, om möjlighet finnes att redan med gällande lydelse av vapenförordningens förverkandebestämmelser döma till förverkande, ehuru straffdom ej föreligger, torde icke med full säkerhet kunna besvaras jakande, ehuru ämbetet är böjt ansluta sig till en sådan mening. Skulle berörda förverkandebestämmelser av departementschefen i en proposition med begäran om riksdagens yttrande över förslag till ändringar i vapenförordningen givas den tolkning, som nu nämnts, och tolkningen lämnas utan erinran vid riksdagsbehandlingen, lär det kunna antagas, att densamma följes i rättstillämpningen. I så fall skulle en ändring av 36 § 1 mom. kunna undvikas, något som synes lämpligt med hänsyn till önskvärdheten att ej föranleda en uppfattning, att andra likartade förverkandebestämmelser icke skulle kunna tillämpas utan straffdom. Bibehålles 36 § 1 mom. vapenförordningen i huvudsak oförändrat, undvikes också den följd av den nya lydelsen av momentet, som icke synes kunna uteslutas, nämligen att förutsättningarna för att förverkande ej skall inträda uppfattas strängare enligt förslaget än för närvarande. En sådan eventuell skärpning lär icke vara avsedd. Justitiekanslersämbetet vill alltså närmast uttala sig för att momentet lämnas oförändrat, dock att i enlighet med förslag uttrycket »den dömde» i sista stycket av momentet utbytes mot »den felande».

Riksåklagarämbetet finner det vara av värde, att det genom lagtextens utformning klargörs att förverkande kan ske även om straff ej ådömes. I huvudsak samma ståndpunkt intar *utredningen rörande specialstraffrätten*.

Den föreslagna utformningen av förverkandereglerne i 36 § 1 mom. lämnas utan erinran av flertalet remissinstanser. *Hovrätten för Nedre Norrland* påpekar dock, att den i promemorian föreslagna lydelsen å ena sidan ej täcker olovligt innehav och å andra sidan ordagrant tillämpad innebär, att ett vapen, som missbrukats av tidigare innehavare, blir förverkat oavsett att vapnet är i ny ägares hand.

I flera yttranden påpekas, att den i 36 § 7 mom. vapenförordningen föreskrivna underrättelseskyldigheten bör utsträckas till att omfatta även det fall, att vapen och ammunition förverkas utan samband med ådömande av straff. *Justitiekanslersämbetet* föreslår att bestämmelsen avfattas på det sätt att underrättelse skall ske, då särskild talan om förverkande av vapen eller ammunition helt eller delvis lämnats utan bifall. Härigenom undvikes dessutom uttrycket »förverkande eftergivits», vars lämplighet ämbetet ifrågasätter. Inte heller *utredningen rörande specialstraffrätten* finner detta uttryck lyckligt valt, enär intet uttalande torde göras i domslutet, när förverkande ej ådömes.

Landsfogden i Värmlands län erinrar om stadgandet i 2 kap. 18 § strafflagen, att, därest straff är förfallet, talan angående förverkandepåföljd av åklagare må väckas allenast om statsåklagaren finner det vara påkallat ur allmän synpunkt. Såvitt angår förverkande till kronan anses bestämmelsen analogiskt tillämplig på specialstraffrättens område i den mån annat inte är stadgat. Erinran härom bör enligt landsfogdens mening göras

i 36 § vapenförordningen. Landsfogdens förslag biträdades av *länsstyrelsen i Värmlands län*.

Vad som föreslagits i promemorian rörande ändrade bestämmelser om inlösen av vapen har allmänt godtagits, varvid i något fall framhållits, att förslaget torde avse icke blott de fall av underlåtet förverkande, om vilka närmast varit tal i promemorian, d. v. s. förverkande utan straffdom, utan också de reguljära fallen, då i samband med ansvarstalan förverkande helt eller delvis finnes ej böra äga rum.

Statskontoret erinrar om att statsverkets kostnader för inlösen av skjutvapen bestrids från det under elfte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m. I avbidan på närmare erfarenheter rörande storleken av de merutgifter, som kan uppstå vid bifall till förslaget om vidgad skyldighet för kronan att inlösa skjutvapen m. m., synes någon anslagsuppräknning för nästkommande budgetår inte böra ske.

Departementschefen

I den före 1950 gällande vapenkungörelsen den 22 juni 1934 (nr 315) stadgades att den som förbröt sig mot kungörelsens föreskrifter i särskilt angivna hänseenden skulle straffas med dagsböter eller fängelse »och have förverkat egendomen». Vid vapenförordningens tillkomst utbyttes ordalydelsen av straff- och förverkandebestämmelsen till den alltjämt gällande, nämligen att den som gör sig skyldig till förseelser som omförmåls i 36 § 1 mom. skall straffas med dagsböter eller fängelse »och skall egendomen förklaras förverkad till kronan». Några uttalanden i anslutning härtill göres inte i motiven.

Vad angår behovet av att kunna förklara vapen och ammunition förverkade även om straff ej ådömes kan jag i stort sett ansluta mig till de synpunkter som framlagts i promemorian och som i huvudsak accepterats av remissinstanserna. Visserligen anser jag, i likhet med utredningen rörande specialstraffrätten, att bestämmelser om förverkande efter det förseelse mot vapenförordningen preskriberats skulle kunna undvaras när det gäller vapen, när vapnet ändå i regel kan fråntagas den felande. Annorlunda ställer det sig emellertid vid olovligt förvärv av ammunition. Preskriptionstiden för en sådan förseelse räknas nämligen från tidpunkten för förvärvet och möjligheter saknas att efter preskriptionstidens utgång ingripa mot den felandes innehav av ammunitionen. Men det är inte främst för nu nämnda fall som jag anser det ofrånkomligt att möjlighet finns till förverkande utan samband med ådömande av straff. I promemorian har påpekats behovet härav vid åtalseftergift. Motsvarande gäller också när fråga, huruvida åtal bör ske, prövas med stöd av 19 § lagen om ungdomsfängelse, 57 § lagen om nykterhetsvård och 69 § nya barnavårdslagen. Jag finner det uppenbart att prövningen av åtalsfrågan inte heller i dessa fall

bör påverkas av överväganden rörande nödvändigheten av att egendom förklaras förverkad. Av säkerhetsskäl bör förverkandeförklaring även kunna givas när gärningsmannen på grund av underårighet eller psykisk ohälsa ej kan ådömas straff, liksom, framför allt beträffande ammunition, när gärningsmannen avlidit. Förverkande av vapen eller ammunition bör alltså enligt min mening kunna ske utan hinder av att straff ej kan ådömas.

Såväl av promemorian som av flera remissyttranden torde framgå, att gällande bestämmelse i vapenförordningen om förverkande inte ger klart besked huruvida ådömande av straff förutsättes för att egendom skall kunna förklaras förverkad. Detta förhållande utgör enligt mitt förmenande tillräcklig anledning till ändring av stadgandets ordalydelse. De under remissbehandlingen uttryckta farhågorna för att en förtydligande ändring av förverkandereglerna i vapenförordningen skulle kunna föranleda uppfattningen att andra likartade regler ej kunde tillämpas utan straffdom, synes mig icke böra leda till att man avstår från en sådan ändring. Inom specialstraffrätten är reglerna om förverkande så oenhetligt utformade, att det torde vara nödvändigt att pröva förverkandebestämmelsernas räckvidd för varje författning för sig. I den samtidigt med vapenförordningen tillkomna förordningen om explosiva varor ges för övrigt fullt klara regler om att förverkande ej förutsätter straffdom. Jag delar således den från olika håll framförda meningen att ändring i klarläggande syfte bör ske av vapenförordningens förverkandebestämmelse. Förverkandepåföljden bör liksom hittills vara fakultativ, men möjligheterna att underlåta förverkande bör anges mera allmänt än i den nuvarande bestämmelsen. Utredningen rörande specialstraffrätten har nyligen avgivit förslag angående revision av förverkandebestämmelserna. Förslaget är för närvarande under remissbehandling och man kan ännu inte bedöma vilka ändringar det kan leda till. Jag anser därför att man vid utformningen av vapenförordningens förverkandebestämmelse bör använda det numera vanliga uttryckssättet, att egendomen skall förklaras förverkad, om det ej är uppenbart obilligt. Ändringen torde i praktiken inte leda till någon skärpning av förutsättningarna för att underlåta förverkande. I detta sammanhang vill jag framhålla att förverkande ej bör ske hos den, som i god tro förvärvat egendomen. Vidare ger undantagsbestämmelsen möjlighet att taga hänsyn till sådana fall då förseelsen begåtts av annan än egendomens ägare.

Förslaget att i förordningen intaga erinran om att prövning av statsåklagare skall äga rum innan talan om förverkande anställes efter det straff förfallit anser jag mig ej böra biträda, när sådan erinran ej har skett i andra specialstraffrättsliga författningar med liknande bestämmelser om förverkande.

I enlighet med det anförda förordar jag att förverkandebestämmelserna upptages i ett särskilt andra stycke efter straffbestämmelserna i 36 § 1 mom. vapenförordningen och ges den avfattningen att egendom, med vilken för-

farits på sätt i första stycket sägs, skall förklaras förverkad, om det ej är uppenbart obilligt, samt att i anslutning härtill den nuvarande bestämmelsen om subsidiärt värdeförverkande bibehålles.

Det måste anses vara en brist i vapenförordningen att inlösen ej kan ske av egendom som finnes ej böra förklaras förverkad. Så skulle t. ex. den, som utan tillstånd innehar skjutvapen och som förvärvat vapnet under sådana omständigheter att förverkande ej bör ådömas, fritt få behålla vapnet även om han måste anses vara olämplig att inneha det. I promemorian har därför föreslagits, att i 17 § vapenförordningen införes ett nytt stycke, vari stadgas att vapen som någon innehar utan tillstånd och som domstol funnit ej böra förklaras förverkat skall inlösas av kronan, om innehavaren inte efter ansökan inom viss tid erhåller tillstånd att inneha vapnet eller inom viss tid överlåter det till någon som har sådant tillstånd. Jag finner en sådan ändring, som allmänt godtagits av remissinstanserna, i hög grad påkallad. De föreslagna bestämmelserna avser alla de fall då fråga uppkommer om förverkande av vapen och därtill hörande ammunition, vare sig det sker i samband med åtal eller efter särskild talan om förverkande och även om frågan av domstol upptages ex officio. Särskild talan om förverkande av kolsyrevapen, som någon i förlitan på myndighets besked förvärvat utan tillstånd, bör ej väckas förrän vapeninnehavaren haft tillfälle att söka licens för vapnet eller, om sådan ansökan avslagits, att överlåta vapnet till någon som är berättigad att inneha det.

För att vederbörande myndighet skall få kännedom om när inlösenreglerna skall träda i tillämpning bör bestämmelserna i 36 § 7 mom. vapenförordningen rörande domstols underrättelseplikt kompletteras med ett stadgande, att underrättelse också skall lämnas då förverkande av vapen eller ammunition helt eller delvis eftergivits.

Departementschefens hemställan

I enlighet med vad jag nu anfört har inom inrikesdepartementet upprättats förslag till förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340).

De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1961. Över förslaget torde riksdagens yttrande böra inhämtas.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition inhämta riksdagens yttrande över ovannämnda inom inrikesdepartementet upprättade förslag till *förordning om ändring i vapenförordningen den 10 juni 1949 (nr 340)*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till

Kungl. Maj:ts proposition nr 21 år 1961

riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Börje Alpsten